

UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE
MUSEER
FORNMINNESEKSIONEN
Postboks 6762
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

Kokegropfelt

Hole prestegård (224/1),
Hole kommune, Buskerud

Feltleder/rapportforfatter: Gaute Reitan

Oslo 2004/5/2006

UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE
MUSEER

Gårds-/ bruksnavn Hole prestegård	G.nr./ b.nr. 224/1
Kommune Hole	Fylke Buskerud
Saksnavn Reguleringsplan for Hole prestegård - kirkegårdsutvidelse	Kulturminnetype Boplassfunn - Kokegropfelt
Saksnummer (arkivnr. UKM) 02/9923	Tiltakskode/ prosjektkode 758039/204746
Eier/ bruker, adresse Hole kommune v/ Hole kirkelige fellestråd, Herredshuset, 3530 Røyse	Tiltakshaver Hole kommune
Tidsrom for utgravning 31.05-10.06.2005	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum M711: 1815 III/ NGO 1948 Gauss-K. Akse III: N:233480, Ø:-27920, kosys. 3.
ØK-kart CJ-049-5-2	ØK-koordinater
A-nr. 2005/61	C-nr. C.54234/1-35
ID-nr (Fornminneregisteret) 88563	Negativnr. (UKM) Cf.29746-Cf.29750
Rapport ved: Gaute Reitan	Dato: 09.01.2006
Saksbehandler: Ole Chr. Lønaas	Prosjektleder: Ole Chr. Lønaas/Lil Gustafson

SAMMENDRAG

I forbindelse med en utvidelse av Hole kirkegård blei det gjennomført ei arkeologisk utgravning av automatisk freda kulturminner i planområdet. Utgravingsområdet var ca 900 m² stort og ligger ca 200 m S for Hole kirke som er fra middelalderen og like NV for foten av en stor gravhaug på V-sida av Prestegårdsveien. Ved utgravinga blei det påvist 75 nedgravinger som blei tolka som forhistoriske. Av disse utgjorde *sikre kokegroper* 58, fire blei tolka som *usikre kokegroper*, mens 13 nedgravinger blei ansett som *usikre* eller *ikke definerbare*. De sikre kokegropene blei prioritert for undersøkelse.

Til sammen blei 27 sikre kokegroper utgravd og dokumentert i plan og profil. De resterende nedgravningene blei dokumentert med foto i plan, og en del av dem også tegna. Alle nedgravningene blei innmålt digitalt. De fleste av kokegropene var nokså dårlig bevart, trolig som følge av langvarig jordbruksaktivitet på stedet. Ni av kokegropene er datert. Disse ga dateringer til mellom ca 350 f.Kr. og ca 540 e.Kr., altså fra tidlig i førromersk jernalder, gjennom romertid og inn i folkevandringstid. De eldste kokegropene inneholdt i hovedsak trekull av bjørk, mens de tre yngste kokegropene inneholdt kun trekull av furu.

De blei gjort funn i tilknytning til 16 forskjellige kokegroper, bl.a. blei det funnet et lite fragment av et beslag av jern med bronsebelegg på, to skår av leirkar, tre biter slagg, et flintavslag, samt mange fragmenter av bein og dyretenner (både brente og ubrente). Bein- og tannmateriale er analysert av A.K. Hufthammer v/Zoologisk Inst., Universitetet i Bergen. Resultatet viste at disse funna i hovedsak var av storfe, men også noe hest, sau/geit, samt ubestembart pattedyr.

Funna er tolka som et kokegropfelt; en festplass knytta til utøvelse av kult/religion i eldre jernalder. Dateringene fra kokegropene viser at bruken av kokegropfeltet har strukket seg over et langt tidsrom. Funn av en hjerteforma pilspiss fra siste del av yngre steinalder og tre flintavslag på feltet tyder på at det har vært aktivitet (bosetning?) på stedet også i steinalderen.

INNHold

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	3
2. DELTAKERE, TIDSROM	3
3. FORMIDLING	4
4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER	4
5. UTGRAVINGA	6
5.1 Problemstillinger – prioriteringer	6
5.2 Utgravingsmetode	6
5.3 Utgravings forløp	7
5.4 Kildekritiske forhold	7
5.5 Utgravinga	7
5.5.1 Funnmateriale	7
5.5.2 Strukturer	7
5.5.3 Analyser	9
5.6 Vurdering av utgravningsresultatene, tolkning og diskusjon.	11
6. KONKLUSJON	12
7. LITTERATUR	14
8. VEDLEGG	16
8.1. Strukturliste med funn (utelatte S-nr. er blitt avskrevet)	16
8.2. Funn og prøver	20
FUNNLISTE C.54234/1-35	20
8.3. Tegninger	22
8.4. Fotoliste	22
FOTOLISTE, NEGATIVNR. CF.29746-29750	22
8.5. Analyser	26

8.6. Kart	26
8.7. Fotografier fra feltet	26
8.8. Katalog over funn fra feltet: C.54234/1-35 og C.54996/1-10.	26

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVING

Hole prestegård, 224/1, Hole kommune, Buskerud

Rapport ved Cand.philol. Gaute Reitan

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Den arkeologiske undersøkelsen blei gjennomført i forbindelse med et forslag til en reguleringsplan for sikring av arealer til utvidelse av den eksisterende kirkegården i tilknytning til Hole kirke. I tillegg tok reguleringsplanen sikte på å bevare kirka, middelalderkirkegården, samt en stor gravhaug nær utgravingsområdet. I henhold til Kulturminneloven av 9.juni 1978 (heretter: "Kml.") er gjenstander og bosetningsspor eldre enn 1536 automatisk freda. Ved reguleringsplansaker skal det derfor undersøkes om realisering av planlagte utbygginger kan komme i konflikt med slike automatisk freda kulturminner.

Ei arkeologisk registrering av planområdet blei utført av Buskerud fylkeskommune (BFK) i månedsskiftet august-september 2002. Det blei her gjort funn av automatisk freda kulturminner i form av bosetningsspor, hovedsaklig kokegroper. Riksantikvaren ga dispensasjon fra Kml., med vilkår om at tiltakshaveren, Hole kommune, skulle bekoste en arkeologisk undersøkelse. Reguleringsplanen blei vedtatt i Hole kommunestyre 11.10.2004.

2. DELTAKERE, TIDSROM

Den arkeologiske undersøkelsen fant sted 31.05-10.06.2005, til sammen ni arbeidsdager i felt. Gaute Reitan var feltleder, Lars Morten Fuglevik var feltassistent hele perioden, mens Cathrine Stangebye Engebretsen var feltassistent 06.06-10.06.

Navn	Stilling	Varighet
Gaute Reitan	Feltleder I	31.05-10.06.2005
Lars Morten Fuglevik	Feltassistent	31.05-10.06.2005
Cathrine S. Engebretsen	Feltassistent	06.06-10.06.2005
Til sammen		23 dagsverk i felt

I tillegg var Jan Frøshaug fører av gravemaskin tirsdag 31.05 og halve onsdag 01.06, til sammen om lag en hel arbeidsdag. Hans Henrik Halden i Hole kommune foretok 08.06.2005 innmåling av funna på feltet. Prosjektleder Lil Gustafson fra KHM var på befaring på feltet onsdag 01.06.2005. Hilde Benz fra Hole kommune var på besøk på feltet 01.06.05.

3. FORMIDLING

Det var ikke besøk av presse på feltet i løpet av utgravinga. Alle interesserte som var innom feltet fikk korte redegjørelser for bakgrunnen for utgravinga, samt hva som var gjort av funn inntil det aktuelle tidspunktet.

4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

Den store innsjøen Tyrifjorden har fire armer som danner en H-lignende form. Nordfjorden og Steinsfjorden utgjør nordvestre og nordøstre del, mens de sørvestre og sørøstre fjordarmene kalles hhv. Tyrifjorden og Holsfjorden. Storelva, hvor vann fra Valdres/Begnadalen og Hadeland/Randselva møtes, renner ut i Tyrifjorden nordvest for feltet. Den delen av Hole kommune som ligger mellom Tyrifjorden i vest og Steinsfjorden i øst benevnes med bygdenavnet Røyse. Planområdet ligger i den nordlige delen av halvøya som strekker seg sørover i Tyrifjorden. Denne halvøya ligger i et produktivt jordbrukslandskap som er særdeles rikt på kulturminner. Blant kulturminnene i området fins en mengde funn fra så vel steinalder som bronsealder og jernalder (se Østmo 1990; Gustafson 2004; Reitan 2005). I en artikkel viser Lil Gustafson (Gustafson 2004; jfr. Stylegar 2004) til en sammenheng mellom de rike funna i Hole og dette landskapets strategiske beliggenhet mellom Oslofjordsområdet og de store dalførene Hallingdal og Valdres, som et knutepunkt for ferdsel mellom innland og kyst.

På Røyse er det flere gårds- og stedsnavn som er avleda av førkristne gudenavn: Odin (Onsaker), Frøy (Frøyshov/Frøshaug) nær utgravingsstedet, samt Ull (Ullern). Fra utgravingsstedet er det dessuten vidt utsyn mot nordvest, med stedsnavn avleda av gudenavnet Njård (Norderhov med Norderhov kirke). Gudenavn kan være uttrykk for at området har vært sentralt i kultutøvelsen i eldre jernalder (Gustafson 2004:135-136).

Det fins flere gravfelt på Røyse-halvøya. Det største, Frøyshov, ligger nærmest utgravingsstedet, på en høyde drøyt 2 km øst-sørøst for Hole kirke. Her er det påvist 24 jordblanda gravrøyser fra romertid-folkevandringstid. Umiddelbart inntil utgravingsstedet ved Hole kirke ligger en stor, jordblanda gravrøys av ukjent alder, som lokalt kjennes under navna Presthaugen, Ringhaugen, Høyenhall og Potetkjellerhaugen. Denne er ca 30 m lang, ca 9 m brei og inntil 2 m høy. Haugen har ID-nummer 29017 i Askeladden, Riksantikvarens database over kulturminner og -miljøer. Det er fjerna store mengder masser fra haugen, slik at den nå nærmest framstår som to atskilte hauger. Et tveegga sverd fra yngre romertid er tidligere blitt "funnet løst i jorden" på Hole prestegård (C.26194). Det kan derfor ikke utelukkes at den omtalte haugen opprinnelig har inngått i et felt med flere gravhauger, men dette vites ikke.

Området hvor utgravinga fant sted ligger ca 105 meter over havet og har sin nordlige grense ca 200 m sør for Hole kirke. Den vestre delen av Hole kirke utgjør restene etter ei steinkirke i romansk stil, trolig bygd på 1100-tallet. Kirka og

kirkegården, samt prestegården er freda med ID-nummer 84597 og 86503 i Fornminneregisteret. Rett sør for dagens avgrensning av kirkegården ligger den ovennevnte gravhaugen i dyrka mark, få meter vest for den nord-sørgående Prestegårdsveien. Fra utgravingsstedet har man utsyn mot nordvest til Norderhov og Tandberg i Ringerike og mot vest og høydedraget med gravfeltet på Frøyshov. De undersøkte bosettingsspora ligger i dyrka mark nordvest for gravhaugen. Her faller terrenget svakt mot nordvest. Det undersøkte området var snaut ett mål stort. Undergrunnen var dominert av sand iblanda noe grus og enkelte spredte, store, jordfaste steiner. Ellers var steinene på feltet i all hovedsak begrensa til kokegropene. I feltets nordvestre ytterkant fantes innslag av leire. Ei moderne grøft på 0,7-1,2 m bredde er skåret ned omtrent N-S over feltet. Denne har skåret ned i og forstyrra flere av kokegropene på feltet. Fyllmassene i denne grøfta er homogene, finkorna og lysegrå.

Følgende funn blei gjort under BFKs registrering:

S-nr	Form	Mål (cm)	Merknad	S-nr	Form	Mål (cm)	Merknad
1	Oval	50x75	Glass	21	Sirkulær	Ø 100	
2	Avskrevet			22	Sirkulær	Ø 100	
3	Sirkulær	Ø 140	Ubrente tenner. Snittet	23/24	Sterkt ødelagt av vannledning		
4	Oval	120x200	Ubrent tann	25	Sirkulær	Ø 100	
5	Oval	60x80		26	Sirkulær	Ø 70	
6	Oval	60 x 100		27	Sirkulær	Ø 70	
7	Diffus	Ø 60		28	Sirkulær?	Ca 100	Forstyrret av vannledn.
8	Diffus	Ø 70		29	Sirkulær	Ø 110	
9	Sirkulær	Ø 150		30	Sirkulær	Ø 50	
10	Sirkulær?	70 x 90	Noe brente bein	31	Sirkulær	Ø 120	
11	Oval	70 x 90		32	Sirkulær	Ø 120	Flint, ubrente tenner
12	Sirkulær	Ø 110		33	Ujevn	Ca 60-70	
13	Sirkulær	Ø 70		34	Sirkulær	Ø 110	Keramikk
14	Sirkulær	Ø 70		35	Sirkulær	Ø 35	
15	Sirkulær	Ø 100	Steinkant i SØ? Snittet	36	Sirkulær	Ø 75	
16	Sirkulær	Ø 70		37	Sirkulær	Ø 70	
17	Sirkulær	Ø 50	Pilspiss av flint	38	Sirkulær	Ø 35	
18	Sirkulær	Ø 110	Ubrente bein og tenner	39	Sirkulær	Ø 90	Forstyrret av vannledn.
19	Sirkulær	Ø 50		40	Diffus	Ca 30-35	
20	Sirkulær	Ø 160		41	Diffus	Usikker	

Merk at S-numrene i denne tabellen er BFKs nummerering som ikke stemmer overens med KHMs.

5. UTGRAVINGA

5.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

Under BFKs registrering blei det påvist mange nedgravninger som blei tolka som kokegroper i et kokegropfelt. Slike kokegroper har stratigrafiske fellestrekk, kjennetegna av et kullag i bunnen og et lag av varmpåvirka steiner over dette. Et stort antall kokegroper er blitt undersøkt i Norge de siste tiåra. De aller fleste dateringene faller innenfor romertid-folkevandringstid, altså tidsrommet Kr.f.-600 e.Kr. Det er imidlertid også undersøkt en del kokegroper som er datert til yngre bronsealder og førromersk jernalder (1000 f.Kr.-Kr.f.). I tillegg fins det også et fåtall dateringer til steinalder og vikingtid (se bl.a. Gjerpe 2001; Gustafson 2005).

Kokegropfelt tolkes vanligvis som samlingsplasser eller kultplasser hvor man har tilberedt mat til spesielle anledninger (se Narmo 1996; Gustafson 1999; Gjerpe 2001; se også Gustafson, Heibreen & Martens 2005). Kokegroper er en tallrik anleggstype. Det er imidlertid ikke sikkert at alle kokegroper har hatt samme funksjon. Følgende problemstillinger er derfor relevante i forbindelse med undersøkelser av kokegropfelt:

- Har alle kokegropene hatt samme funksjon?
- Er det sammenheng mellom type, størrelse og funksjon (dybde, form, mengde stein)?
- Er kokegropfeltet benytta over en lengre periode? Fins det tidsmessige forskjeller innad på feltet?
- Hvordan kan lokaliteten settes i sammenheng med andre fornminner i nærheten?

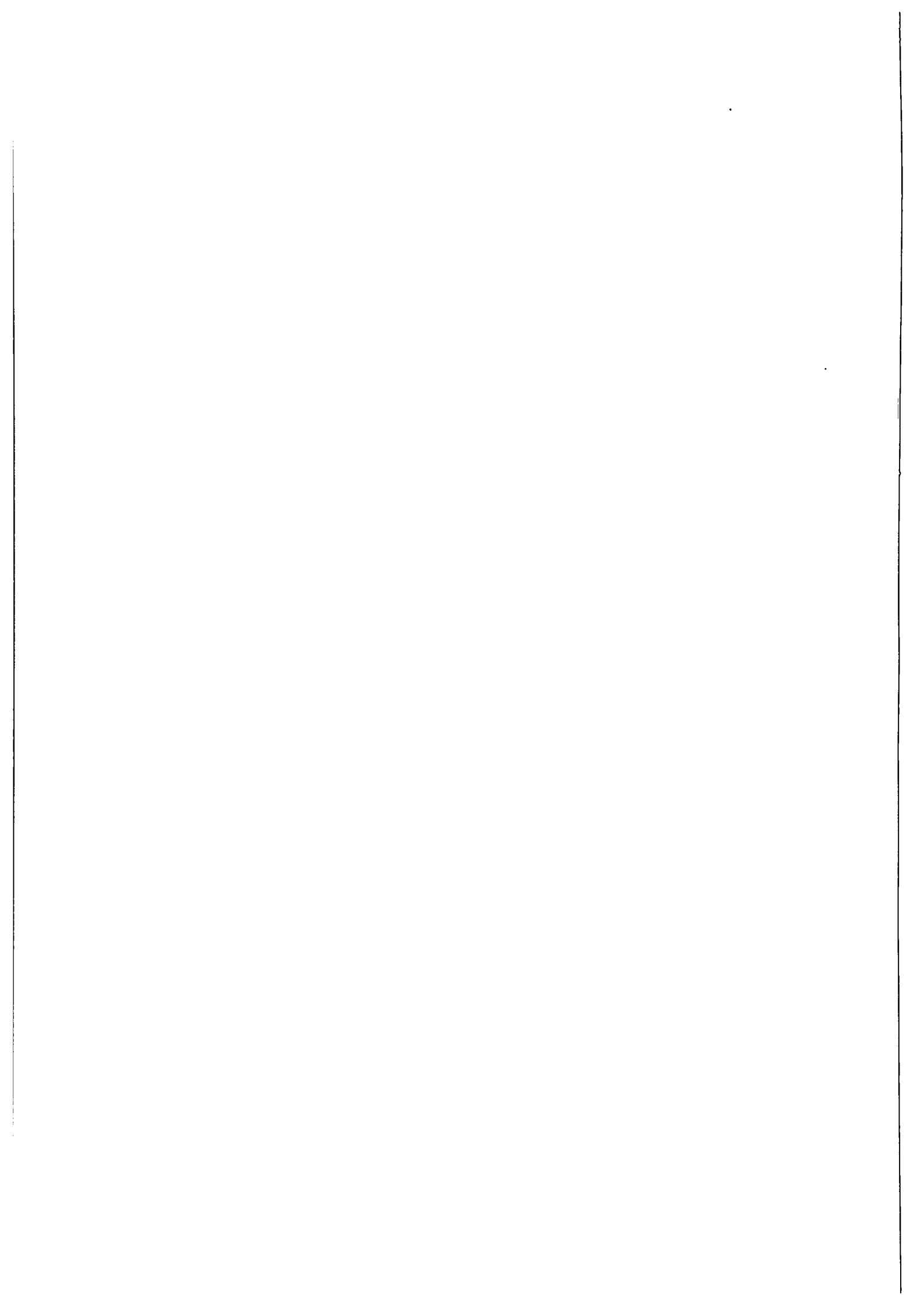
De vesentligste målsetningene var å dokumentere anleggas størrelse og form, samt å få ut prøvemateriale fra sikker kontekst til datering. Ved registreringa var det påvist tenner og bein i enkelte av nedgravningene (se tabell ovenfor). Viktig var det derfor også å få rede på om noen av anlegga kunne være graver, samt å få samla inn beinprøver for bestemmelse.

5.2 UTGRAVINGSMETODE

Feltet var blitt tildekket med filtduk etter BFKs registrering. Det hadde vokst til med gras og små bjørketrær under duken. Innledningsvis blei duken fjerna manuelt, før vegetasjonen blei skrappt vekk maskinelt med gravemaskin med flatt skjær. Feltet blei stedvis utvida noe der funntettheten var størst.

Deretter blei grunnen renska med krafse og graveskje. Påviste nedgravninger blei beskrevet og dokumentert (med foto og tegninger) i plan før de blei snitta. Enkelte strukturer blei totalgravd, og i flere tilfeller blei fyllmassene fra nedgravningene tørrsålda. Dette gjelder særlig strukturer hvor det var gjort funn i overflata under BFKs forundersøkelser. Kullprøver blei tatt ut i sikker kontekst fra et representativt utvalg av strukturene

5.3 UTGRAVINGAS FORLØP

På bakgrunn av mengden funn, blei det prioritert å dokumentere og grave ut de sikre kokegropene, mens mer diffuse anlegg blei nedprioritert. Det blei lagt vekt på å undersøke nedgravningene hvor det blei gjort funn under BFKs registrering. Utgravinga forløp som forventa, uten nevneverdige problemer. Værmessig var det nokså stabilt i de to ukene undersøkelsen pågikk. På bakgrunn av antallet kokegroper og hyppigheten av funn i disse, blei det behov for en ekstra feltassistent den siste arbeidsuka (se under 2).

5.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

En del av de påviste anlegga var temmelig dårlig bevart, og mye av hver nedgraving syntes å ha blitt fjerna av langvarig jordbruksaktivitet på stedet. Enkelte anlegg syntes såpass dårlig bevart at de ikke blei undersøkt og dokumentert. Videre blei det prioritert å undersøke de sikreste, tydeligste anlegga. Dette kan ha gått på bekostning av mindre anlegg, som muligens kunne bidratt til å gi et mer helhetlig bilde av forhistorisk aktivitet på stedet.

De fleste anlegga blei utgravd på den måten at kun en halvpart blei gravd ut og dokumentert. Det kan derfor hende at enkelte funn kan ha gått tapt i de delene av anlegga som ikke blei gravd ut.

5.5 UTGRAVINGA

5.5.1 FUNNMATERIALE

Det gjøres sjelden mange funn ved utgravinger av kokegropfelt som dette. Funnfrekvensen var relativt høy på denne undersøkelsen. Det blei funnet et lite fragment av et beslag av jern med bronsebelegg på, to skår av leirkar, tre biter slagg, et flintavslag, samt mange fragmenter av bein og dyretenner (både brente og ubrente). Funna blei gjort i tilknytning til ulike kokegroper. Det blei gjort funn av bein/tenner eller gjenstander i til sammen 16 forskjellige kokegroper. Det nevnte jernbeslaget fra kokegrop S34 er levert til konservering. Se liste over funn nedenfor, under 8.

5.5.2 STRUKTURER

På det ca 900m² store feltet blei det påvist 75 ulike nedgravinger som blei tolka som forhistoriske. Av disse utgjorde *sikre kokegroper* 58, fire blei tolka som *usikre kokegroper*, mens 13 nedgravinger blei ansett som *usikre* eller *ikke definerbare*. Disse usikre blei nedprioritert under undersøkelsen. For ytterligere opplysninger, se tabeller under 8.

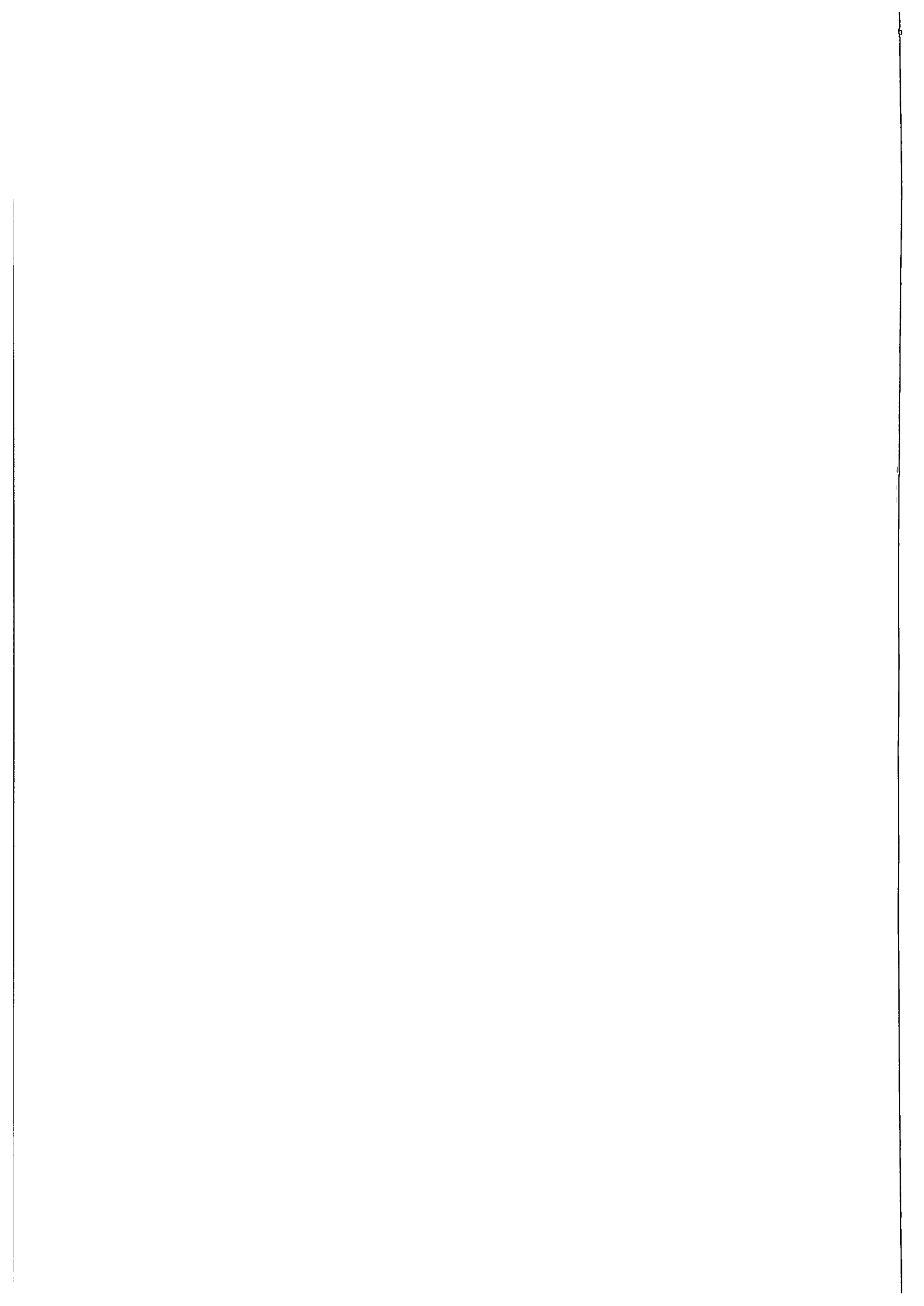
Til sammen blei 27 sikre kokegroper utgravd og dokumentert i plan og profil. De resterende nedgravningene blei dokumentert med foto i plan, og en del av dem også tegna. Alle nedgravningene blei innmålt digitalt (se vedlegg under 8.7).

Ved framrensking var det store mengder skjærbrent stein i overflata av mange av kokegropene, noe som viser at kun de dypeste nedgravde delene av kokegropene var bevart. Dette fordi steinlaget og kullaget er det som ligger i bunnen av de gravde gropene i en typisk kokegrop-stratigrafi. De fleste kokegropene hadde bunnen om lag 20 cm dypt under framrenska nivå (\pm ca 5 cm). Mange av dem var også grunnere enn dette, med dybde på bare 5-10 cm. Kun to undersøkte kokegroper var 30 cm dype eller mer (S25 og S44). Mange av de undersøkte kokegropene syntes derfor å være dårlig bevart. Kokegropene har opprinnelig vært dypere. Fyllmasser i nedgravningene over kan ha blitt fjerna av langvarig jordbruksaktivitet på stedet, men det lar seg ikke si med sikkerhet hvor dype gropene opprinnelig har vært.

Også de ulike kokegropenes varierende volum stein skal trolig forstås på bakgrunn av deres bevaringsgrad: De dårligst bevarte hadde minst stein, og variasjonen i mengde stein var stor; fra 3 til 115 l (målt i 15 l bøtter). De fleste av kokegropene hadde ca 15-35 l varmepåvirka stein i utgravd halvdel (også her: Se tabeller under 8). De fleste steinene som åpenbart har vært brukt som varmeelement var også varierte i størrelse, hovedsakelig mellom knyttnevestørrelse og opp mot fotballstørrelse, med en mulig hovedvekt av relativt store steiner. Steinenes opprinnelige størrelser lot seg oftest ikke fastslå pga fragmenteringsgraden, men man kan slutte at de har vært utsatt for sterk varme.

I tilknytning til enkelte av kokegropene blei det påvist noe som blei tolka som staurhull. Dette gjelder S20B, S31, S35B. Disse var smale (7-10 cm i diam.) og dype hull med homogene, kullblanda fyllmasser, ikke ulikt fyllmassene i kokegropene. De syntes å være stukket nedi og gjennom bunnen av kokegropene sekundært i forhold til deres brukstid. Det lar seg ikke påvise at de mulige staurhulla virkelig har noe å gjøre med kokegropene. Funksjonen er uviss, men de kan ha vært en form for markører over bakken.

S-nr BFKs registr.	BFK-funn (C-nr.)	S-nr KHM's utgr.	KHM-funn (C-nr.)
3	Ubrente tenner og fragmenter av kjeve av hest(?).	34	Beslag av bronsebelagt jern (seletøy?).
4	Ubrent tann av hest(?).	35 a og b	Ubrente fragm. av bein fra ubestembart pattedyr.
9		22 a, b og c	
10	Fragm. av ubrente tenner av pattedyr.	31?	Ubrente fragm. av tenner fra ubestembart pattedyr.
17	Flintpil fra seinneolittisk tid, ca 2300-1700 år f.Kr.	33	Ikke utgravd av KHM.
18	Ubrente tenner og fragmenter av kjeve av hest(?).	1	Ikke utgravd av KHM.
32	Ubrente tenner og fragmenter av kjeve av stort pattedyr. 1m sør for denne blei det funnet ett flintavslag.	56	Ubrent tann av storfe.
34	Keramikkfragment med del av hank (hankekar).	55	Skår av leirkar (passer sammen med BFK-funnet skår), slagg, samt brente og ubrente fragm. av bl.a. kranium av storfe og lårbein av sau/geit.

Tabell som viser S-numrene fra BFKs registrering og benevnelsene på de antatt samme strukturene under KHM's utgraving.

5.5.3 ANALYSER

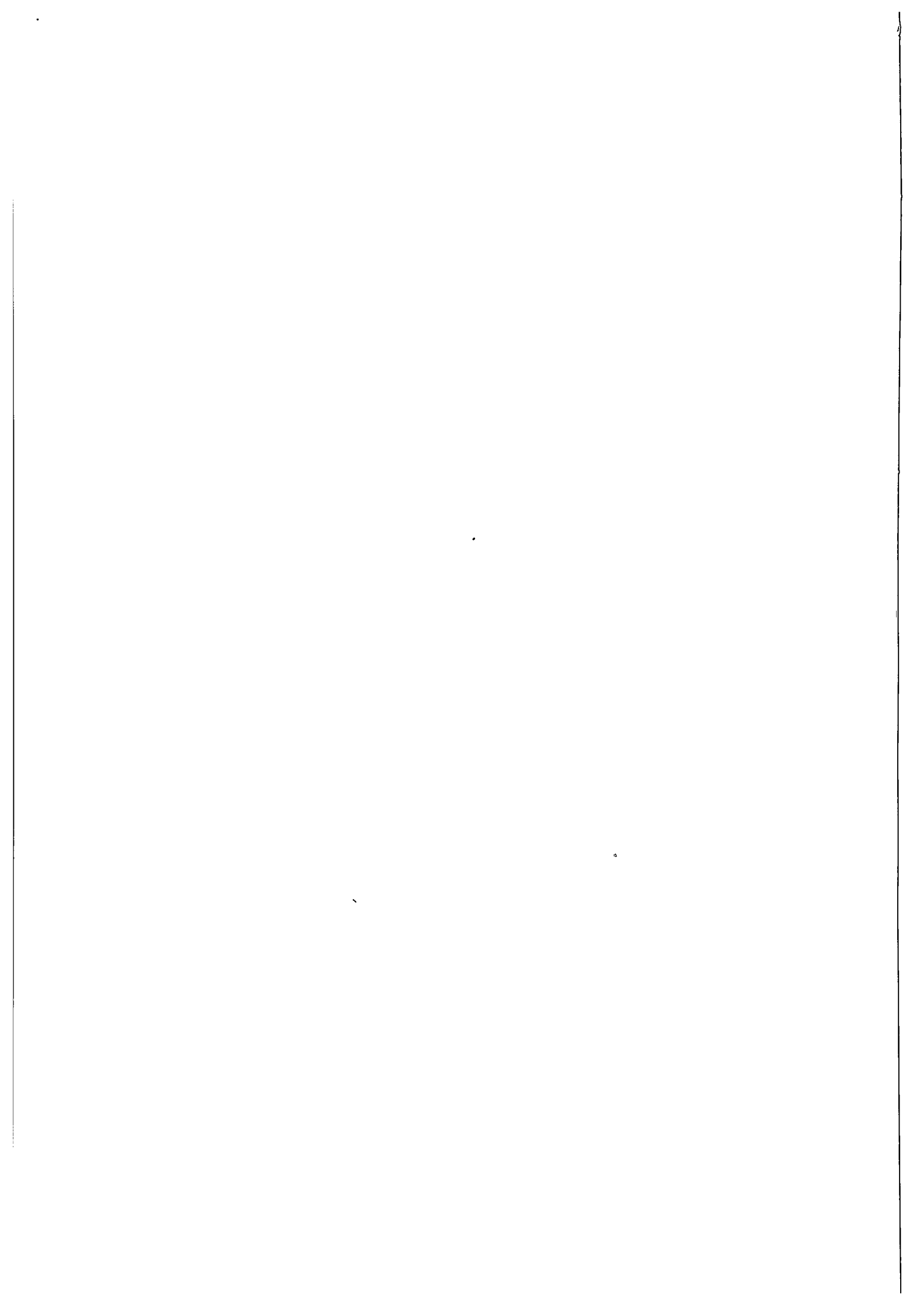
9 trekullprøver er sendt til datering ved Laboratoriet for radiologisk datering ved NTNU i Trondheim (se lister nedenfor, under 8).

På bakgrunn av typologiske kriterier skal trolig det store leirkarskåret i kokegropa S55 dateres til eldre jernalder, trolig romertid-folkevandringstid. Det er sannsynlig at dette skåret er samtidig som kokegropa det blei funnet i. Videre er det trolig at de fleste kokegropene på feltet ved Hole kirkegård hører hjemme i samme tradisjon, og at kokegropfeltet som helhet skal dateres til eldre jernalder.

Det blei tatt inn til sammen 18 kullprøver fra de ulike nedgravningene. Det blei ikke tatt ut pollenprøver eller andre naturvitenskapelige prøver.

Av kullprøvene blei 10 sendt til vedartsanalyse ved Helge I Høeg (se vedlegg). Blant de 10 kullprøvene som er blitt vedartsbestemt, blei det påvist Pinus (furu) i sju av dem. Fire av prøvene besto utelukkende av Pinus, tre hadde både Pinus og Betula (bjørk), mens én prøve hadde trekull av Betula og Salix/Populus (selje,

vier/osp). To prøver inneholdt kun Betula-trekull. Dette viser hvilke treslag som blei brukt til ved i kokegropene, og det kan også gi en pekepinn på hva slags vegetasjon som fantes i nærområdet den gang kokegropfeltet var i bruk. Dateringene viser at trekull av bjørk fantes i alle kokegropene som er datert til førromersk jernalder, mens de tre kokegropene fra feltet som har de yngste dateringene (S44: AD 20-220, S45: AD 245-420 og S55: AD 400-540) inneholdt kun trekull av furu.

Det blei gjort funn av bein og/eller tenner i 14 av kokegropene. Alle beinfunn er analysert av Anne Karin Hufthammer ved Zoologisk institutt, Universitetet i Bergen. Det viste seg at det aller meste av dette er ubrent. De fleste bitene er av storfe, men det blei også påvist tenner av hest, lemmeknokler av sau/geit, samt ubestembart klovdyr. Enkelte av fragmentene var ikke mulige å bestemme nærmere enn til pattedyr.

S-nr.	Bein	Datering
22 a	Ubestembart pattedyr	BC 340-110
27	Tenner av storfe	BC 55-AD 110
31	Tenner av ubestemt pattedyr	BC 185-40
35	Ubestembart, pattedyr	-
44	Trolig kraniefragmenter av ubestembart pattedyr	AD 20-220
45	Tenner og kraniefragmenter av storfe, samt noe sannsynlig fra sau/geit	AD 245-420
49	Tenner av hest	BC 355-65
50	Tenner av ubestembart klovdyr større enn sau/geit	BC 170-10
54 a	Tenner av storfe, ubestembart klovdyr og ubestembart pattedyr	-
55	Tenner og kraniebiter av storfe samt lårbein av sau/geit	AD 400-540
56	Tenner av storfe	-
58	Tenner av ubestembart klovdyr	-
61	Lemmeknokler og ubestembare biter fra middels stort, ubestembart pattedyr	-

I tillegg blei det under BFKs registrering funnet tenner og bein i kokegropa som i registreringsrapporten heter S18, som i denne rapporten trolig tilsvarer S1.

Ubrente tenner og bein av storfe er påvist i kokegroper med tidlige og seine dateringer på dette kokegropfeltet. Ubrente tenner av hest er funnet i ei kokegrop med tidlig datering (S49: BC 355-65), mens biter av sau/geit er sikkert påvist i to kokegroper med relativt seine dateringer (S45: AD 245-420 og S55: AD 400-540). Ubrente tenner og deler av dyrehoder fra både hest, storfe og sau/geit er påvist også andre steder. Slike funn kan tolkes som offer, da det ser ut til at hoder eller deler av hoder av dyr er blitt bevisst lagt oppi kokegropene etter at de var brukt (se Gustafson 2005; Henriksen 2005; Oma 2005).

5.6 VURDERING AV UTGRAVINGSRESULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON.

Innenfor det mindre enn ett mål store feltet blei det altså påvist 58 sikre kokegroper, i tillegg til noen mulige kokegroper og et dusin nedgravinger som ikke sikkert kunne funksjonsbestemmes. De sikre kokegropene blei prioritert under undersøkelsen. Tettheten av kokegroper gjør at feltet faller inn under definisjonen av et kokegropfelt: Området synes godt avgrensa og kan synes å ha vært et område forbeholdt kokegroper eller aktiviteter knytta til kokegropene. De fleste ser ut til å ha vært runde/rundovale med en diameter på omkring 1 m. Det fantes også enkelte som var større og tilnærma rektangulære, mens en del var mindre, ned mot 0,6-0,7 m i diameter. De mange kokegropenes relative formlikhet og deres beliggenhet innenfor et begrensa område tilsier at de har sprunget ut av den samme tradisjonen, og de har derfor trolig hatt samme funksjon. De ulike kokegropene så også ut til å ha om lag samme type fyllmasser, hvor de fleste syntes å være nokså utvaska, bleike og lite kullholdige.

Ingen av kokegropene så ut til å ha hatt mer enn én bruksfase i samme nedgraving. I enkelte tilfeller har imidlertid nye kokegroper blitt skåret ned i, og har delvis forstyrret, eldre kokegroper.

De relativt mange funna av bein/tenner (i hovedsak ubrent) viser at kokegropene med stor sannsynlighet har vært brukt til tilberedning av mat. Siden i all hovedsak bare en halvdel av de enkelte kokegropene blei utgravd, er det trolig at det fantes tenner og/eller bein i flere uten at disse blei funnet. Disse har blitt nedlagt oppå steinlaget i kokegropene. En overvekt av ubrente tenner i fyllmassene, delvis med rester etter kjevebein, kan tyde på at særlig kjevvene eller hodene til de fortærte dyra med hensikt har blitt redeponert fortløpende nokså tidlig etter at kokegropene hadde vært brukt; kanskje mens det ennå var varmt oppi gropene. Slike funn tolkes gjerne som "offer" (se Gustafson 2005; Oma 2005; Randers 2005).

Øvrige gjenstandsfunn (et beslag av jern med bronse i S34, skår av leirkar i S55 og S61, tre biter slagg/leire i S55) kan være bevisst nedlagt i kokegropene etter at de var brukt og kan ha inngått som ledd i ritualer knytta til bruken av kokegropene, i likhet med funn av bein og tenner. Skåra av et hankekar av keramikk som blei funnet i kokegropa S55 kan ut fra typologiske kriterier dateres til romertid-folkevandringstid. Trekull fra denne kokegropa er datert til folkevandringstid (400-540 e.Kr.), noe som viser at det med stor sannsynlighet er samtidighet mellom keramikken og bruken av kokegropa.

Et lite flintavslag i S43 skal imidlertid trolig betraktes som tilfeldig redeponert i fyllmassene i kokegropene. Flintavslaget har derfor ikke nødvendigvis noen relasjon til den kokegropa, men kan stamme fra aktiviteter på stedet i steinbrukende tid. Denne tolkningen styrkes gjennom funn av en seinneolittisk pilspiss av flint, samt ytterligere to flintavslag på feltet, samt at den tidligere forpakteren av jorda på prestegården har funnet ei enkel skafthulløks i nærheten på østsida av Prestegårdsveien. Denne øksa kan dateres til samme periode som den nevnte

pilspissen, nemlig ca 2300-1700 f.Kr. (se bilder på film 1, Cf.29746, bildene 27-31).

Det blei ikke påvist nedgravinger eller anlegg som kunne tolkes som graver, og heller ikke stolpehull som med sikkerhet kan sies å ha vært deler av fundament i en bygning.

Standardavvikene i dateringene strekker seg fra tidlig i førromersk jernalder til folkevandringstid (ytterpunkt mellom BC 355 og AD 540). Dateringene av kokegropfeltet ved Hole kirke fordeler seg dermed over et langt tidsrom, ca 900 år. Dateringene viser også at kokegropfeltet var i bruk i romertid, noe som viser en samtidighet med det tidligere innleverte (se under 4.) funnet av et romertids sverd fra Hole prestegård. Det er nærliggende å anta at sverdet opprinnelig stammer fra ei grav.

Som et eksempel på et annet, nylig undersøkt kokegropfelt i nærheten, kan det nevnes at det sommeren 2005 blei undersøkt 30 kokegroper på Loe gård (gbnr. 132/3, 5) i Ringerike kommune. Her blei det funnet bein i fem av kokegropene, hvor materialet fra tre av dem var av sau/geit, mens funn fra to andre ikke kunne bestemmes mer nøyaktig enn til pattedyr og klovdyr. Kokegropene på Loe var mer varierte i størrelse enn dem ved Hole kirke. Dateringene fra Loe (12 stk.) viste at kokegropfeltet i sin helhet var i bruk i romertid (Kr.f.-395 e.Kr.) på alle (se Johansen 2005).

6. KONKLUSJON

I forbindelse med en utvidelse av Hole kirkegård blei det gjennomført ei arkeologisk utgraving av automatisk freda kulturminner i planområdet. Utgravingsområdet var ca 900 m² stort og ligger ca 200 m S for Hole kirke som er fra middelalderen og like NV for foten av en stor gravhaug på V-sida av Prestegårdsveien. Ved utgravinga blei det påvist 75 nedgravinger som blei tolka som forhistoriske. Av disse utgjorde *sikre kokegroper* 58, fire blei tolka som *usikre kokegroper*, mens 13 nedgravinger blei ansett som *usikre* eller *ikke definerbare*. De sikre kokegropene blei prioritert for undersøkelse.

Til sammen blei 27 sikre kokegroper utgravd og dokumentert i plan og profil. De resterende nedgravningene blei dokumentert med foto i plan, og en del av dem også tegna. Alle nedgravningene blei innmålt digitalt. De fleste av kokegropene var nokså dårlig bevart, trolig som følge av langvarig jordbruksaktivitet på stedet. Ni av kokegropene er datert. Disse ga dateringer til mellom ca 350 f.Kr. og ca 540 e.Kr., altså fra tidlig i førromersk jernalder, gjennom romertid og inn i folkevandringstid. De eldste kokegropene inneholdt i hovedsak trekull av bjørk, mens de tre yngste kokegropene inneholdt kun trekull av furu.

De blei gjort funn i tilknytning til 16 forskjellige kokegroper, bl.a. blei det funnet et lite fragment av et beslag av jern med bronsebelegg på, to skår av leirkar, tre biter

slagg, et flintavslag, samt mange fragmenter av bein og dyretenner (både brente og ubrente). Bein- og tannmateriale er analysert av A.K. Hufthammer v/Zoologisk Inst., Universitetet i Bergen. Resultatet viste at disse funna i hovedsak var av storfe, men også noe hest, sau/geit, samt ubestembart pattedyr.

Funna er tolka som et kokegropfelt; en festplass knytta til utøvelse av kult/religion gjennom store deler av eldre jernalder. Dateringene fra kokegropene viser at bruken av kokegropfeltet har strukket seg over et langt tidsrom. Funn av en hjerteforma pilspiss fra siste del av yngre steinalder og tre flintavslag på feltet tyder på at det har vært aktivitet (bosetning?) på stedet også i steinalderen.

7. LITTERATUR

Gjerpe, Lars Erik

- 2001 Kult, politikk, fyll, vold og kokegropfeltet på Hov. *Primitive tider* 4, s. 5-18.

Gustafson, Lil

- 1999 En kokegrop er en kokegrop er en...? *Follominne* 37, s. 6-13.
2004 Jernalderlandskapet rundt Tyrifjorden. *Halvdanshaugen – Arkeologi, historie og naturvitenskap*. UKM Skrifter 3, redigert av J.H.Larsen & P.Rolfesen, s. 127-144. Oslo.
2005 Offer i kokegroper? Tenner i kokegroper – spor etter kultpraksis? *KHM Varia* 58, redigert av L. Gustafson, T. Heibreen & J. Martens, s. 233-241. Oslo.

Gustafson, Lil, Tom Heibreen & Jes Martens (red.)

- 2005 De gåtefulle kokegroper. *KHM Varia* 58. Oslo.

Henriksen, Mogens Bo

- 2005 Danske koge-gruber og koge-grubefelter fra yngre bronzealder og ældre jernalder. *KHM Varia* 58, redigert av L. Gustafson, T. Heibreen & J. Martens, s. 77-102. Oslo.

Hufthammer, Anne Karin

- 2005 Analyse av beinmaterialet fra utgravningene på Hole prestegård, Hole kommune, Buskerud, Anr. 2005/61. Upubl. rapp. datert 04.10.2006. Bergen.

Johansen, Jannie S.

- 2005 *Rapport arkeologisk utgravning. Kokegroper på Loe (132/3, 5), Ringerike k., Buskerud*. Upublisert rapport i top.ark. datert 01.12.2005.

Martens, Jes

- 2005 Koge-gruber i syd og nord – samme sag? Består koge-grubefelter bare af koge-gruber? *KHM Varia* 58, redigert av L. Gustafson, T. Heibreen & J. Martens, s. 37-56. Oslo.

Narmo, Lars Erik

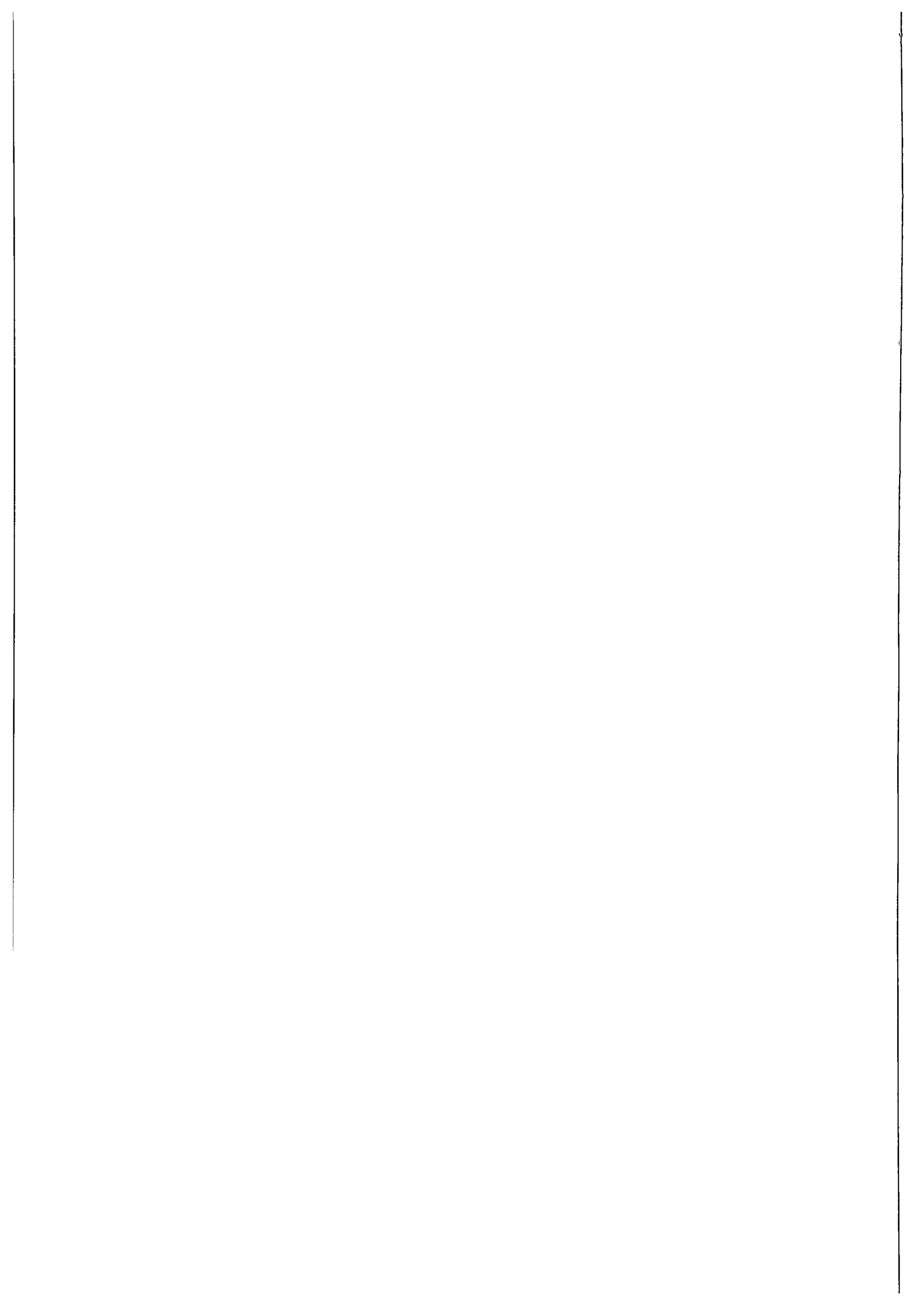
- 1996 Kokekameratene på Leikvin. *Viking LIX*, s. 79-100.

Oma, Kristin

- 2005 Hestetenner i kokegroper – på sporet av blot? Eit perspektiv frå Veien. *KHM Varia* 58, redigert av L. Gustafson, T. Heibreen & J. Martens, s. 243-249. Oslo.

Randers, Kjersti

2005 En hedensk kultplass på prestegården i Aurland? *KHM Varia 58*, redigert av L. Gustafson, T. Heibreen & J. Martens, s. 251-254. Oslo.

Reitan, Gaute

2005 *Neolitikum i Buskerud. Skikk bruk og erverv i et langtidsperspektiv*. Upublisert hovedfagsavhandling i nordisk arkeologi, Universitetet i Oslo.

Stylegar, Frans Arne

2004 Mellom Stein og Gjermundbu: Makt og bebyggelse på ingerike i vikingtid og middelalder. *Halvdanshaugen – Arkeologi, historie og naturvitenskap*. UKM Skrifter 3, redigert av J.H.Larsen & P.Rolfsen, s. 145-182. Oslo.

Sønsterud, Kjell Erik

2004 *Rapport fra kulturminneregistrering. Viksenga 192/7, Hole kommune, Buskerud*. Upublisert rapport i top.ark., datert 11.03.04.

8. VEDLEGG

8.1. STRUKTURLISTE MED FUNN (UTELATTE S-NR. ER BLITT AVSKREVET)

S-nr.	Type	Form (Størrelse)	Dybde	Bunn, form	Mengde stein	Funn	Datering (T-nr.)
S1	Kokegrop?	-	-	-	-	-	
S2	Kokegrop	Rund(?) (Ø ca 160 cm)	18-22 cm	Flat	100-110	-	
S3	Kokegrop	Rund (Ø ca 100 cm)	14-21 cm	Buet(?)	18	-	
S4	Kokegrop?	-	-	-	-	-	
S5	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S6	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S7	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S10	Kokegrop	Rund (Ø 160 cm)	15 cm	Flat	25	-	
S11A	Kokegrop	Rundoval (Ca 100x80 cm)	-	-	-	-	
S11B	Kokegrop(?)	Rund? (Ø ca 100 cm)	-	-	-	-	
S12	Usikker	-	-	-	-	-	
S13	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S14	Usikker	-	-	-	-	-	
S15	Usikker. Stolpehull?	-	-	-	-	-	
S16	Kokegrop	Rund (Ø ca 70 cm)	5 cm	Flat	3	-	
S17	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S18	Usikker. Stolpehull?	-	-	-	-	-	
S19	Kokegrop	Rund (Ø ca 100 cm)	-	-	-	-	
S20A	Kokegrop	Rund (Ø ca 100 cm)	-	Flat	5	-	
S20B	Kokegrop(?)	Rund (Ø ca 100 cm?)	-	Buet?	-	-	
S21	Kokegrop	Oval (90x110 cm)	7-12 cm	Flat	17	-	
S22A	Kokegrop	Rektangulær (130x180 cm ØV-NS)	15 cm	Flat	14	Ubrente fragm. av dyrebein, ubestembart.	Vedart: Bjørk. C14-år før nåtid: 2150±50. BC 340-100 (T-17840)

S22B	Kokegrop	Rund (Ø ca 60 cm?)	Ca 20 cm	Buet	1	-	
S22C	Kokegrop(?)	Rektangulær (Uvisst)	Ca 12 cm	Flat	2	(Forstyrre av vannledning i V)	
S23	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S24	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S25	Kokegrop	Rundoval (140x125 cm NS-ØV)	30 cm	Buet	20	-	
S26	Kokegrop	Rund (160x150 cm)	20 cm	Flat	20	-	
S27	Kokegrop	Rund (140x150 cm)	22 cm	Buet(?)	24	Ubrente tenner av storfe	Vedart: Bjørk. C14-år før nåtid: 1995±80. BC 55-AD 110 (T-17841)
S28	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S29	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S30	Usikker	-	-	-	-	-	
S31	Kokegrop	Rektangulær (100x170 cm ØV-NS)	15-17 cm	Flat	23	Fragm. av ubrente tenner av ubestembar pattedyr. (Forstyrre av vannledning i V)	Vedart: Bjørk, selje, vier/osp. C14-år før nåtid: 2100±50. BC 185-40 (T-17842)
S32	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S33	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S34	Kokegrop	Rund (Ø 120 cm)	25 cm	Flat	8-10 (delvis snitta av BFK)	Beslag av bronsebelagt jern (seletøy?)	Vedart: Bjørk. C14-år før nåtid: 2015±70. BC 60-AD 75 (T-17843)
S35A	Kokegrop	Rund (Ø ca 120 cm)	15 cm	Flat	6 (kun ¼ av gropa utgravd)	Ubrente fragmenter av dyrebein fra ubestembar pattedyr.	
S35B	Kokegrop	Rund (Ø ca 120 cm?)	10 cm	Flat	5	-	
S36	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S37	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S38	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S40	Kokegrop	Oval (Ø ca 120 cm)	-	-	-	(Østre del fjerna av vannledning)	
S41	Kokegrop	Rund	-	-	-	-	

		(Ø ca 85 cm)					
S42	Kokegrop	-	-	-	-	-	
S43	Kokegrop	Rund (Ø ca 60 cm)	10 cm	-	6	Flintavslag	
S44	Kokegrop	Rund (Ø ca 140 cm)	37 cm	Buet	35	Brente fragm. (trolig kraniefragm.) av bein fra ubestembart pattedyr.	Vedart: Furu. C14-år før nåtid: 1915±80. AD 20-220 (T-17844)
S45	Kokegrop	Rund (Ø ca 100 cm)	<15 cm	Flat(?)	16	Ubrente tenner av storfe.	Vedart: Furu. C14-år før nåtid: 1715±75. AD 245-420. (T-17845)
S46	Usikker. Stolpehull?	Oval (40x30 cm)	-	-		-	
S47	Usikker	-	-	-		To ørsmå beinfragment er, ikke tatt inn	
S48	Kokegrop	Rund (Ø ca 80 cm)	-	-		-	
S49	Kokegrop	Oval (180x135 cm)	Ca 25 cm	Flat	11	Ubrente tenner av hest	Vedart: Bjørk og furu. C14-år før nåtid: 2155±65. BC 355-65 (T-17863)
S50	Kokegrop	Rund? (Ø ca 80 cm)	8-9 cm	Flat	2	Ubrente tenner fra klovdyr sørre enn sau/geit.	Vedart: Bjørk. C14-år før nåtid: 2080±50. BC 170-10 (T-17846)
S51	Kokegrop	-	-	-		-	
S52	Kokegrop	-	-	-		-	
S53	Usikker	-	-	-		-	
S54A	Kokegrop	Rund (Ø ca 90 cm?)	Ca 25 cm	Flat(?)	Ca 20	Ubrente tenner og beinfragm. fra storfe.	
S54B	Kokegrop	Rund (Ø ca 90 cm?)	Ca 25 cm	Buet(?)	Ca 30	-	
S55	Kokegrop	Rund (Ø ca 130 cm)	25 cm	Buet	18	Skår av leirkar, slagg, samt brente og ubrente	Vedart: Furu. C14-år før nåtid: 1615±60. AD 400-540.

						fragmenter av bl.a. kranium av storfe og lårbein av sau/geit.	(T-17847)
S56	Kokegrop	Rund (Ø ca 140 cm)	Ca 15 cm	Buet	Ca 20	Ubrent tann av storfe.	
S57	Kokegrop	Rund (Ø ca 90 cm)	-	-		-	
S58	Usikker	-	-	-		Ubrente fragm. av tenner, trolig klovdyr.	
S59	Usikker	-	-	-		-	
S60	Kokegrop					-	
S61	Kokegrop	Rund (Ø ca 110 cm)	Ca 18 cm	Flat	Ca 25	Randskår av leirkar, fragmenter av brente bein,	
S62	Usikker. Stolpehull?	-	-	--		-	
S63	Kokegrop	-	-	-		-	
S64	Usikker. Stolpehull?	-	-	-		-	
S65	Kokegrop	Firkanta (Ca 55x50 cm)	-	-		-	
S66	Usikker	-	-	-		-	
S67	Usikker. Stolpehull?	-	-	-		-	
S68	Kokegrop	-	-	-		-	
S69	Kokegrop	Rund (Ø ca 100 cm)				-	
S70	Usikker. "Grop m kull".	-	-	-		-	
S71	Kokegrop	Rund (Ø 90 cm)	-	-		(Vestre halvdel fjerna av vannledning)	
S72	Kokegrop	Rundoval (Ø ca 55 cm)	5 cm	Flat(?)	0,5	-	
S73	Kokegrop	-	-	-		-	
S74	Kokegrop	-	-	-		-	
S75	Kokegrop	-	-	-		-	

8.2. FUNN OG PRØVER

FUNNLISTE C.54234/1-35

C-nr.	Hva?	Brent?	Ubrent?	Funnsted	Vekt i g (mål)
54234/1	Bronsebelagt beslag av jern (seletøy?)	-		S34 kokegrop	7,6 (L:29 mm, B:10 mm, T: 12 mm)
54234/2	Skår av dekorert leirkar (hankekar?)	-		S55 kokegrop	25,8 (Stl: 67 mm, Stb: 43 mm, Stt: 11 mm)
54234/3	Randskår av leirkar med svært fint gods og fin magring	-		S61 kokegrop	1,3 (Stl: 14 mm, Stb: 16 mm, Stt: 4 mm)
54234/4	Slagg/brent leire	-		S55 kokegrop	20,5
54234/5	Flintavslag		X	S43 kokegrop	0,3 (Stl: 18 mm, Stb: 9 mm, Stt: 2 mm)
54234/6	Kjeve og tenner av storfe, samt trolig sau/geit.		X	S45 kokegrop	176
54234/7	Tenner av hest		X	S49 kokegrop	80,3
54234/8	Tenner av storfe		X	S54A kokegrop	12,5
54234/9	Tenner av storfe		X	S27 kokegrop	5,4
54234/10	Tenner av klovdyr større enn sau/geit		X	S50 kokegrop	3,1
54234/11	Tann av storfe		X	S56 kokegrop	1,1
54234/12	Fragmenter av bein fra ubestembart pattedyr		X	S35 kokegrop	0,3
54234/13	Kraniefragment av storfe, bit av lårbein fra sau/geit samt ubestembart pattedyr	X	X	S55 kokegrop	9
54234/14	Bein, trolig kraniefragment av ubestembart pattedyr	X		S44 kokegrop	45
54234/15	Tenner av klovdyr		X	S58 kokegrop	5,7
54234/16	Tenner av ubestembart pattedyr	X		S31 kokegrop	1,5
54234/17	Fragmenter av bein fra ubestembart pattedyr		X	S22A kokegrop	0,9
54234/18	Fragmenter av bein (lemmeknokler) fra ubestembart pattedyr	X		S61 kokegrop	0,5
54234/19	Kullprøve (bjørk)	-		S22 A kokegrop	4 (magasinert) 10 (datert)
54234/20	Kullprøve	-		S27 kokegrop	5 (magasinert)

	(bjørk)			10 (datert)
54234/21	Kullprøve (bjørk, selje, vier/osp)	-	S31 kokegrop	22
54234/22	Kullprøve (bjørk)	-	S34 kokegrop	11
54234/23	Kullprøve (furu)	-	S44 kokegrop	6
54234/24	Kullprøve (furu)	-	S45 kokegrop	18
54234/25	Kullprøve (bjørk og furu)	-	S49 kokegrop	8
54234/26	Kullprøve (bjørk)	-	S50 kokegrop	6
54234/27	Kullprøve (furu)	-	S55 kokegrop	18
54234/28	Kullprøve	-	S10 kokegrop	11
54234/29	Kullprøve	-	S22 B kokegrop	0,6
54234/30	Kullprøve	-	S25 kokegrop	15
54234/31	Kullprøve	-	S43 kokegrop	5
54234/32	Kullprøve (furu)	-	S54 A kokegrop	2
54234/33	Kullprøve	-	S54 B kokegrop	6
54234/34	Kullprøve	-	S61 kokegrop	6
54234/35	Kullprøve	-	S72 kokegrop	1,3

Alle bein- og tannfragmenter er analysert av Anne K. Hufthammer ved Zoologisk Inst., Universitetet i Bergen, mens vedartsbestemmelsene av trekullprøvene er utført av Helge I. Høeg.

Vedlagt rapporten fins også oversikt over de katalogiserte funna som framkom ved BFKs registrering på stedet. Disse er oppført under C-nr: 54996/1-10.

Liste over kullprøver

Kokegrop (S-nr.)	C-nr.	Gram	Treslag	Datering C14-år før nåtid	Kalibrert alder	NTNU Lab.nr.
S10	C54234/28	11	-	-	-	-
S22A	C54234/19	10	Betula	2150±50	BC 340-100	T-17840
S22B	C54234/29	0,6	-	-	-	-
S25	C54234/30	15	-	-	-	-
S27	C54234/20	10	Betula/Pinus	2100±50	BC 185-40	T-17841
S31	C54234/21	22	Betula, Salix/Populus	2100±50	BC 185-40	T-17842
S34	C54234/22	11	-	-	-	-
S34	C54234/22	23	Betula	2015±70	BC 60-AD75	T-17843
S43	C54234/31	5	-	-	-	-
S44	C54234/23	6	Pinus	1915±80	AD 20-220	T-17844
S45	C54234/24	18	Pinus	1715±75	AD 245-420	T-17845
S49	C54234/25	8	Betula/Pinus	2155±65	BC 355-65	T-17863
S50	C54234/26	6	Betula	2080±50	BC 170-10	T-17846
S54A	C54234/32	2	Pinus	-	-	-
S54B	C54234/33	6	-	-	-	-
S55	C54234/27	18	Pinus	1615±60	AD 400-540	T-17847
S61	C54234/34	6	-	-	-	-
S72	C54234/35	1,3	-	-	-	-

8.3. TEGNINGER

1. Kokegrop S22a,b,c (plan/profil), kokegrop S61 (plan/profil)
2. Kokegrop S71, S25 og S27 (plan/profil)
3. Kokegrop S31 og S34 (plan/profil)
4. Kokegrop S44, S45 og S49 (plan/profil)
5. Kokegrop S21, S35a og b (plan/profil)
6. Kokegrop S50, S54a,b, S55 (plan/profil)

8.4. FOTOLISTE

FOTOLISTE, NEGATIVNR. CF.29746-29750

Film 1: Cf.29746

Film 1 Bildenr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	Felt før oppstart	-	GR
35	Felt før oppstart	-	GR
34	Felt før oppstart	-	GR
33	Maskinbruk	-	GR
32	Maskinbruk	-	GR
31	Enkel skaffthulløks, funnet av forpakter nær utgravingsstedet Ø for Prestegårdsveien.		GR

30	Enkel skafthulløks, funnet av forpakter nær utgravingsstedet Ø for Prestegårdsveien.		GR
29	Enkel skafthulløks, funnet av forpakter nær utgravingsstedet Ø for Prestegårdsveien.		GR
28	Enkel skafthulløks, funnet av forpakter nær utgravingsstedet Ø for Prestegårdsveien.		GR
27	Enkel skafthulløks, funnet av forpakter nær utgravingsstedet Ø for Prestegårdsveien.		GR
26	S54 kokegrop plan	NØ	LMF
25	S55 kokegrop plan	NØ	LMF
24	S55 kokegrop plan	NØ	LMF
23	S70 kokegrop plan	NØ	LMF
22	S69 kokegrop plan	Ø	LMF
21	S56 kokegrop plan	Ø	GR
20	S65 kokegrop plan	Ø	GR
19	S26 kokegrop plan	Ø	GR
18	S29 kokegrop plan	Ø	GR
17	S63 kokegrop plan	Ø	GR
16	S67 stolpehull? plan	Ø	GR
15	S71 kokegrop, forstyrret av vannledning, plan	Ø	GR
14	Kokegroper og vannledning	N	GR
13	Oversikt, gravhaug og kirke	NV	GR
12	Oversikt, gravhaug og kirke	NV	GR
11	Oversikt, gravhaug og kirke	N	GR
10	Felt og haug	Ø	GR
9	Felt og kirke	N	GR
8	S25 t.v., S27 t.h., kokegroper plan	Ø	GR
7	S40 kokegrop, forstyrret av vannledning, plan	V	GR
6	S20 kokegrop plan	Ø	GR
5	S35 kokegrop (todelt?) plan. S72 kokegrop t.h.	Ø	GR
4	S34 kokegrop plan, delvis snitta av BFK	Ø	GR
3	S41 kokegrop plan	Ø	GR
2	S49 kokegrop plan	Ø	GR
1	S10 kokegrop plan	Ø	GR

Film 2: Cf.29747

Film 2 Bildnr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	S68 kokegrop(?) plan	NØ	LMF
35	S57 kokegrop plan	NØ	LMF
34	S19 kokegrop plan	NØ	LMF
33	S60 kokegrop plan	N	LMF
32	S18 kokegrop plan	NØ	LMF
31	S62 kokegrop plan	NØ	LMF
30	S61 kokegrop plan	NØ	LMF
29	S42 kokegrop(?) plan	NØ	LMF
28	S45 kokegrop plan	NØ	LMF
27	S45 kokegrop plan	NØ	LMF
26	S44 kokegrop plan	NØ	LMF
25	S73 kokegrop plan	NØ	LMF
24	S46 usikker. Stolpehull? Plan	NØ	LMF

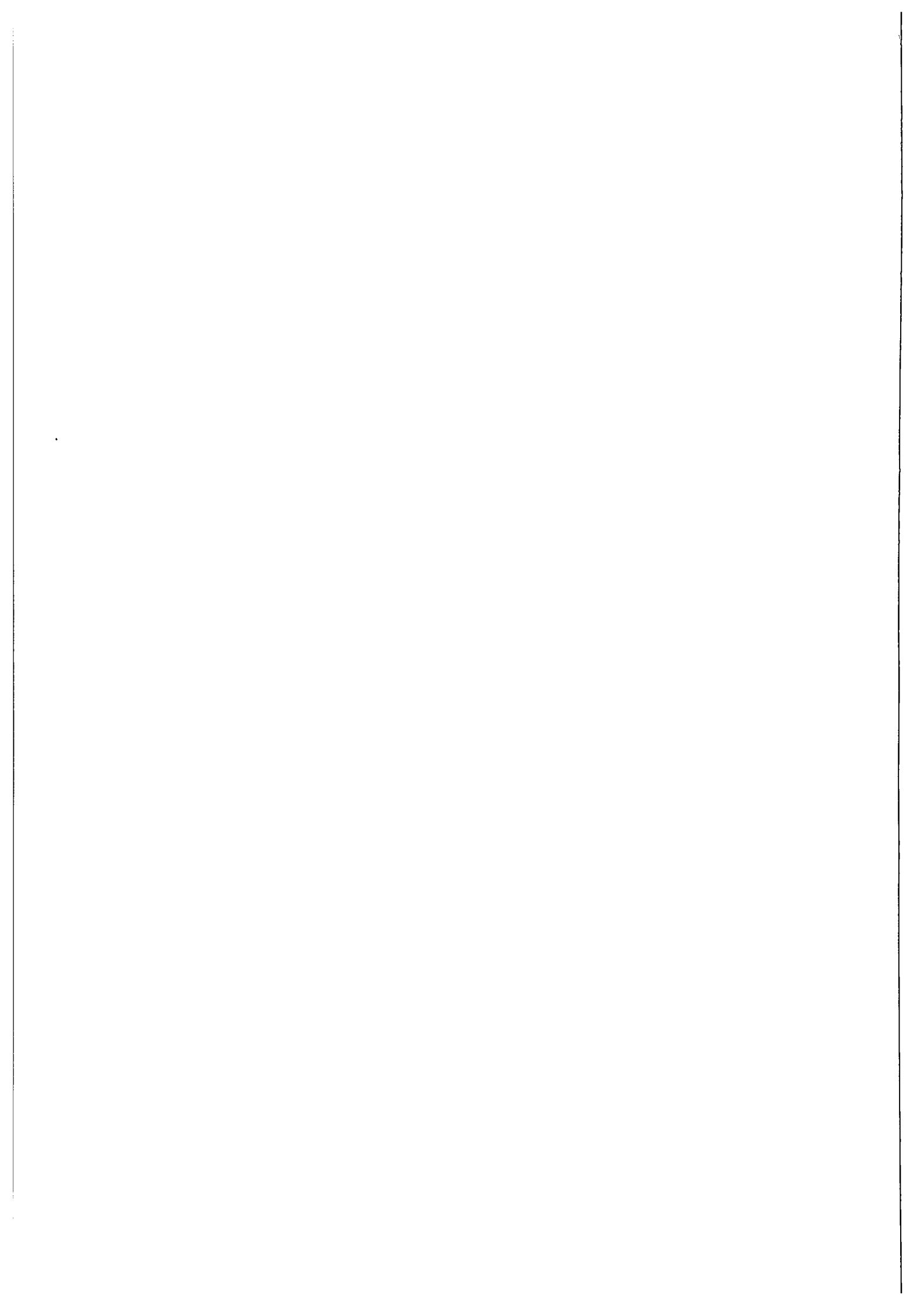

23	S43 kokegrop plan	NØ	LMF
22	S16 kokegrop plan	NØ	LMF
21	S49 kokegrop plan	NØ	LMF
20	S10 kokegrop plan	SØ	LMF
19	S10 kokegrop plan	SØ	LMF
18	S47 kokegrop(?) plan	NØ	LMF
17	S50 kokegrop plan. Ubrente tenner i overflata	NØ	LMF
16	S48 kokegrop plan	NØ	LMF
15	S31 kokegrop plan. Forstyrta i V av vannledning	Ø	GR
14	S22 a/b kokegroper plan. Forstyrta i V av vannledning	Ø	GR
13	S6 kokegrop plan	NØ	LMF
12	S4 kokegrop plan	NØ	LMF
11	S15 stolpehull? plan	NØ	LMF
10	S7 kokegrop plan. Forstyrta i Ø av vannledning	V	LMF
9	S15 stolpehull? plan	ØNØ	LMF
8	S3 kokegrop plan	NØ	LMF
7	S74 kokegrop plan	NØ	LMF
6	S28 kokegrop plan	Ø	GR
5	S32 kokegrop plan	Ø	GR
4	S32 nærmest, S28 i bakgrunnen. Kokegroper plan	N	GR
3	S51 kokegrop plan	Ø	GR
2	S24 kokegrop plan (bunn?)	Ø	GR
1	S23 kokegrop plan (bunn?)	Ø	GR

Film 3: Cf.29748

Film 3 Bildenr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	Arbeidsbilde	S	GR
35	S52 Dårlig bevart kokegrop plan.	Ø	GR
34	Arbeidsbilde	N	GR
33	S36 nærmest, S33 bak. Dårlig bevarte kokegroper, plan	SØ	GR
32	F.v.: S33, S36. Dårlig bevarte kokegroper, plan	S	GR
31	S21 kokegrop plan	Ø	LMF
30	S5 usikker	Ø	LMF
29	S3 kokegrop(?) plan	NØ	LMF
28	S1 usikker. Dårlig bevart kokegrop?	S	GR
27	S2 kokegrop plan	NØ	LMF
26	S13 kokegrop(?) plan	NØ	LMF
25	Oversikt, framrenska felt	NØ	GR
24	Oversikt, plandokumentasjon	N	GR
23	S16 bunn, kokegrop, plan	N	GR
22	S61 detalj av varmpåvirka stein	Ø	GR
21	S3 kokegrop profil	Ø	CSE
20	S56 kokegrop profil	Ø	LMF
19	Arbeidsbilde	N	LMF
18	Arbeidsbilde	N	LMF
17	S45 kokegrop detalj: Ubrente tenner i overflata	Ø	GR

16	S45 kokegrop detalj: Ubrente tenner i overflata	Ø	GR
15	S45 kokegrop detalj: Ubrente tenner i overflata	S	GR
14	(Ulvestua på lsi, Bærum)	-	GR
13	(Ulvestua på lsi, Bærum)	-	GR
12	Hole prestegård. Utsyn fra fot av gravhaug mot Norderhov t.h. i bildet	NNV	GR
11	S2 kokegrop under graving. Merk steinene	N	CSE
10	S44 kokegrop plan	Ø	GR
9	S54 to kokegroper, profil	NV	LMF
8	S54 to kokegroper, profil	NV	LMF
7	Stein fra S54a/b, utgravde søndre halvdel	NØ	LMF
6	Stein fra S54a/b, utgravde søndre halvdel	NØ	LMF
5	S2 kokegrop under formgraving	N	CSE
4	S2 kokegrop under formgraving	N	CSE
3	S44 kokegrop(?) profil	NØ	GR
2	S45 kokegrop profil	NØ	GR
1	S44 t.v., S45 t.h. Profil. Merk steinenes str.	N	GR

Film 4: Cf.29749

Film 4 Bildenr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	S2 kokegrop profil	N	CSE
35	S44 varmpåvirka stein: Merk størrelsen	-	GR
34	S44 varmpåvirka stein: Merk størrelsen	-	GR
33	S50 kokegrop profil	NV	LMF
32	S49 kokegrop profil. Ubrent tann in situ	VNV	LMF
31	S49 kokegrop profil. Ubrent tann in situ	VNV	LMF
30	S49 kokegrop profil. Ubrent tann in situ	VNV	LMF
29	S49 kokegrop profil. Ubrent tann in situ	VNV	LMF
28	S20 kokegrop profil m stein fra utgravd halvdel	NNØ	CSE
27	S21 kokegrop profil m stein fra utgravd halvdel	N	CSE
26	S10 kokegrop profil	NNØ	GR
25	S31 kokegrop under utgraving: Forkulla ved	NNØ	CSE
24	S31 kokegrop under utgraving	NNØ	CSE
23	S31 kokegrop: Staurhull(?) i østre del?	Ø	CSE
22	S25 kokegrop profil	NØ	LMF
21	S25 kokegrop profil	NØ	LMF
20	Staurhull S25	-	CSE
19	Arbeidsbilde	N	LMF
18	Arbeidsbilde	N	LMF
17	S55 kokegrop: Liten sirkulær struktur utenfor grop	N	LMF
16	Pause!	-	GR
15	Hole kirke sett fra gravfeltet på Frøyshov	ØNØ	GR
14	S55 kokegrop profil	NV	LMF
13	S55 kokegrop profil	NV	LMF
12	S55 kokegrop profil	NV	LMF
11	S31 kokegrop profil	NNØ	GR
10	S35 og S72 kokegroper profil	Ø	GR
9	S35 a/b kokegroper profil	NØ	GR
8	S72 kokegrop profil	Ø	GR

7	S22 a/b kokegroper profil (b mot N, a mot S)	Ø	CSE
6	S22 a/c kokegroper profil (a mot Ø, c mot V)	S	CSE
5	S34 kokegrop profil	Ø	GR
4	Arbeidsbilde	NØ	GR
3	S25 og S27 kokegroper (f.v.) profil	NØ	GR
2	S25 kokegrop profil	Ø	LMF
1	S25 kokegrop profil 2	-	LMF

Film 5: Cf.29750

Film 5 Bildnr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	Arbeidsbilde	V	LMF
35	Arbeidsbilde	V	LMF

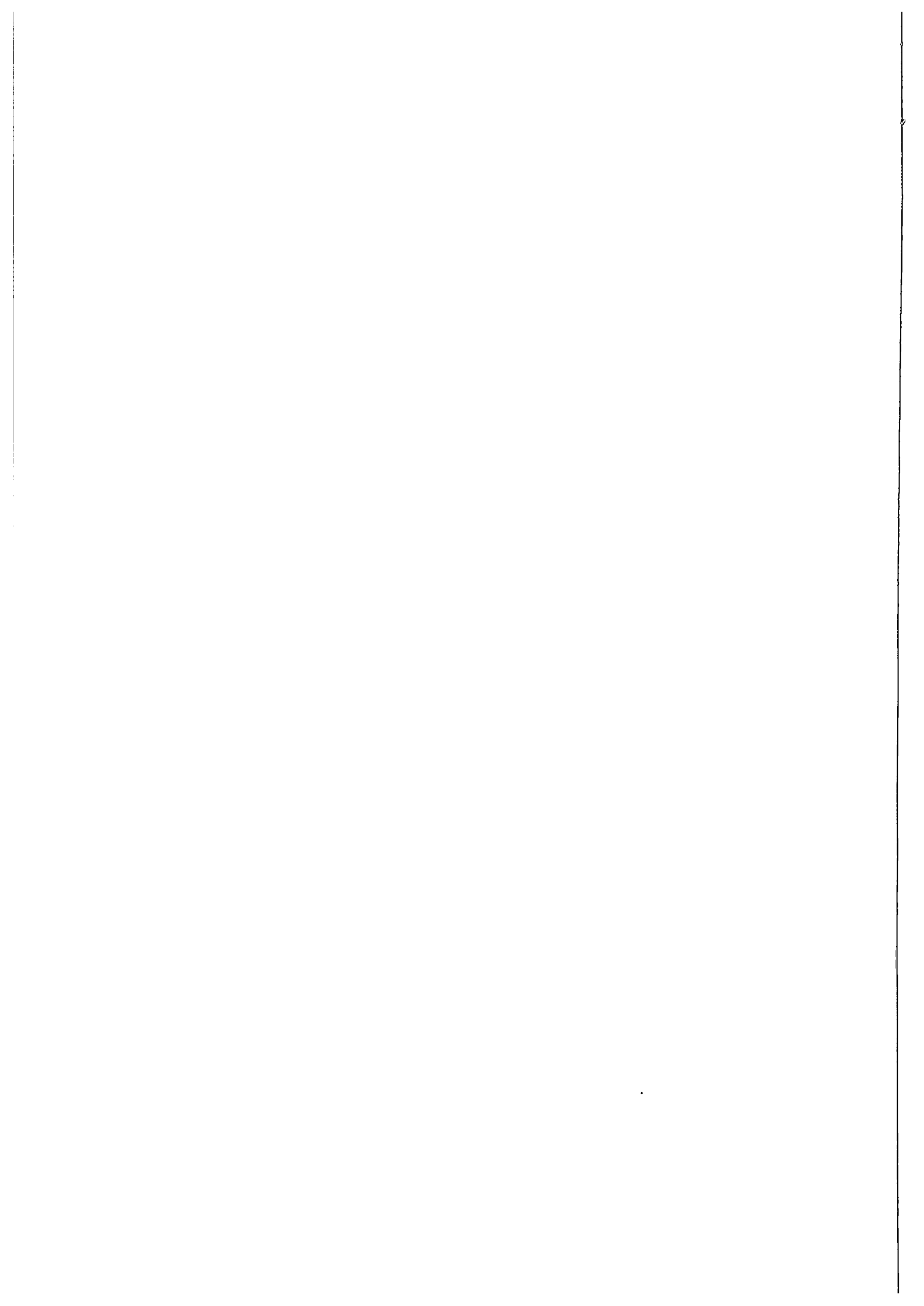
8.5. ANALYSER

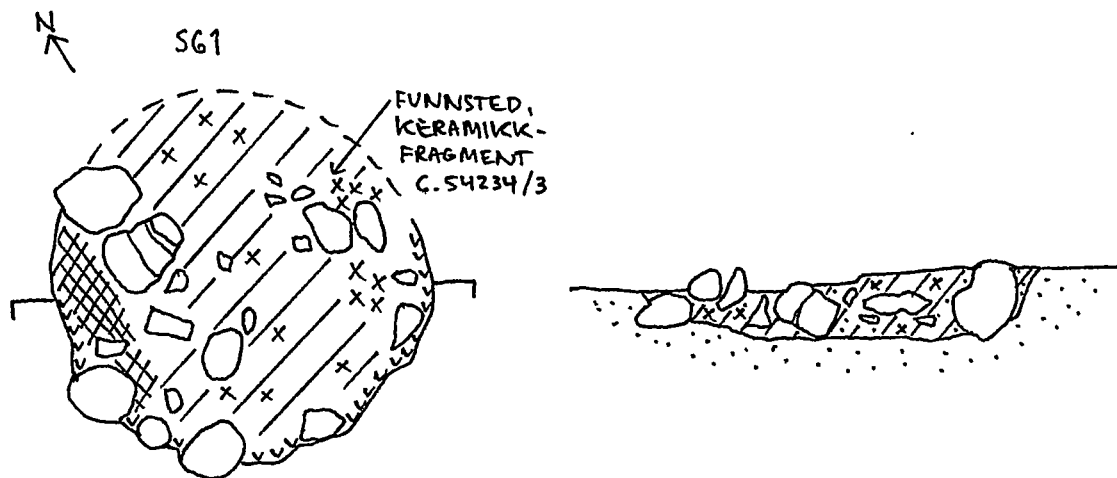
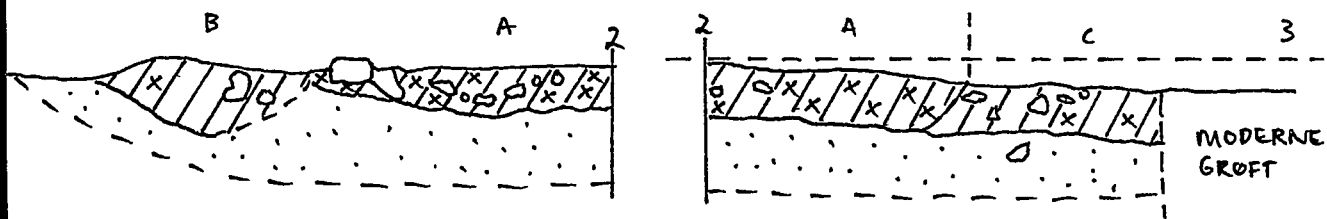
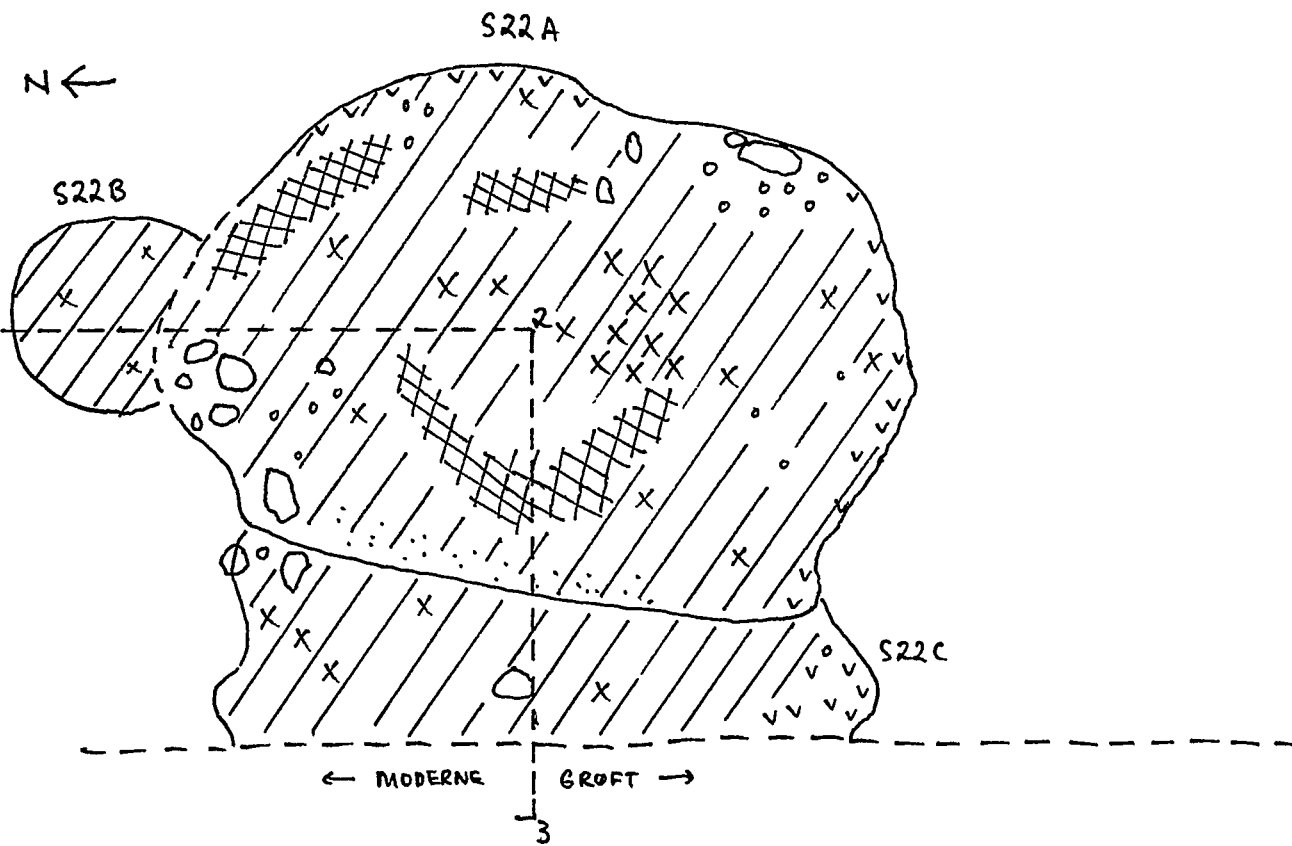
1. Vedartsbestemmelse av ti trekullprøver (vedlagt rapport av Helge I. Høeg).
2. Analyse av bein og tenner (vedlagt rapport av A.K. Hufthammer).
3. Dateringsrapport fra Laboratoriet for radiologisk datering ved NTNU (oppdragsnr. DF-3863).

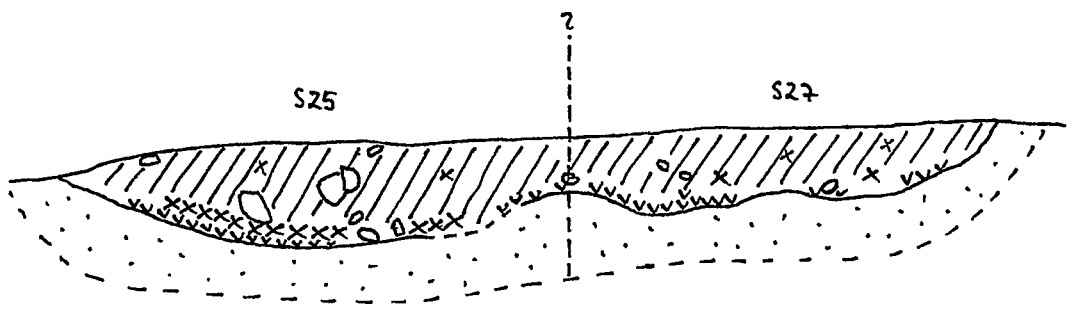
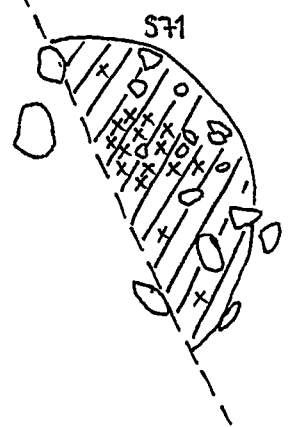
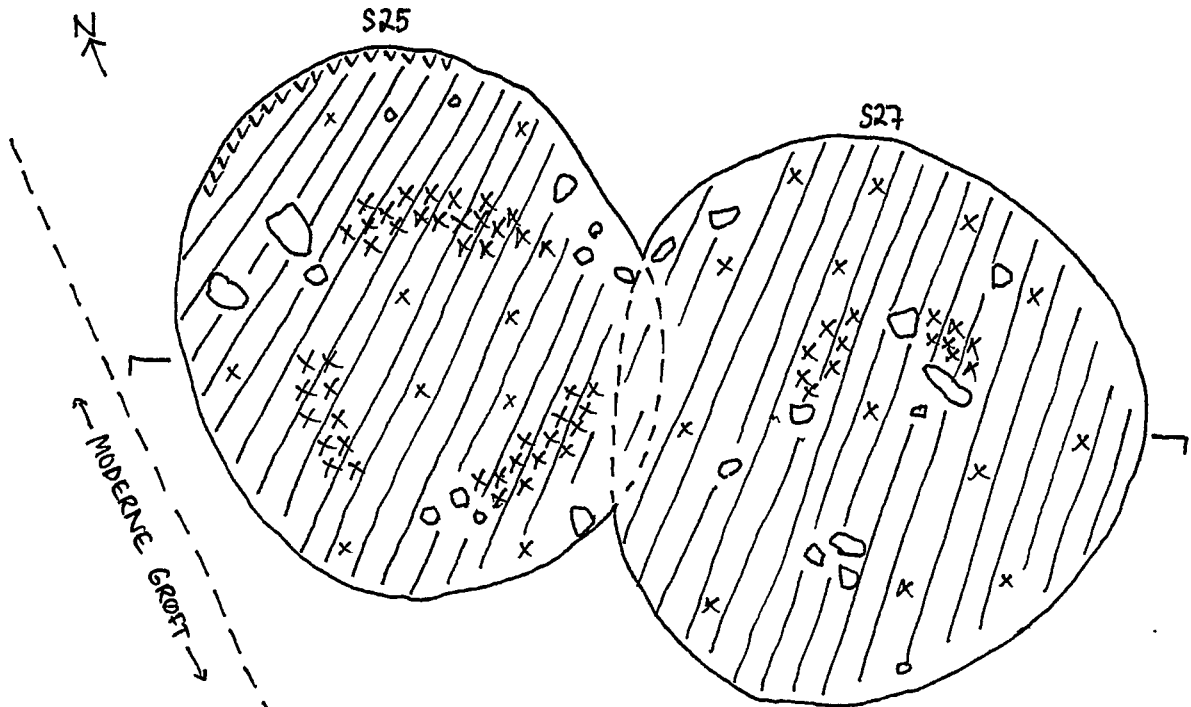
8.6. KART

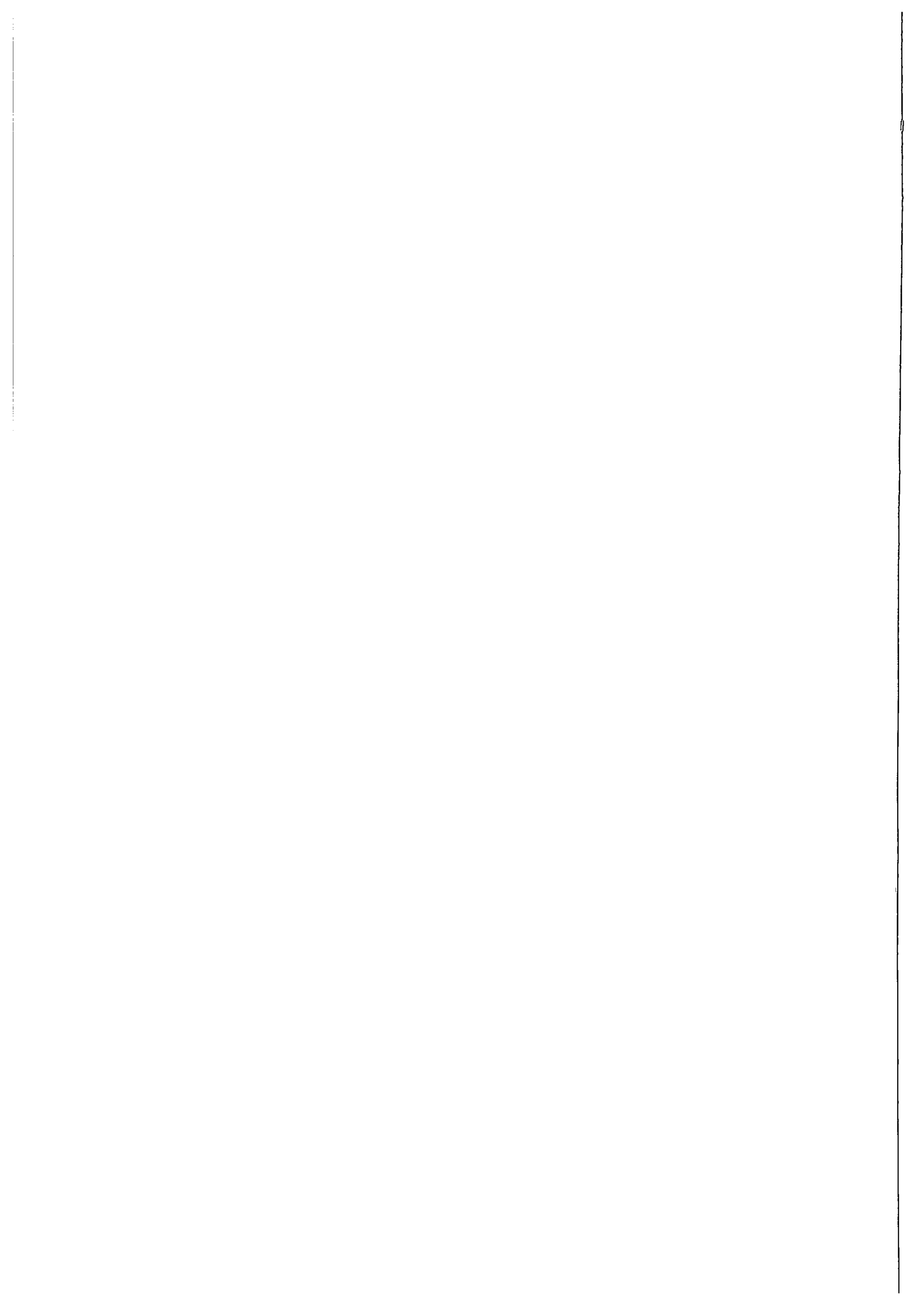
1. Innmålte strukturer. Kart utarbeida av Hans H. Halden, Hole kommune.
2. Tabell, koordinater over innmålte kulturminner.

8.7. FOTOGRAFIER FRA FELTET**8.8. KATALOG OVER FUNN FRA FELTET: C.54234/1-35 OG C.54996/1-10.**

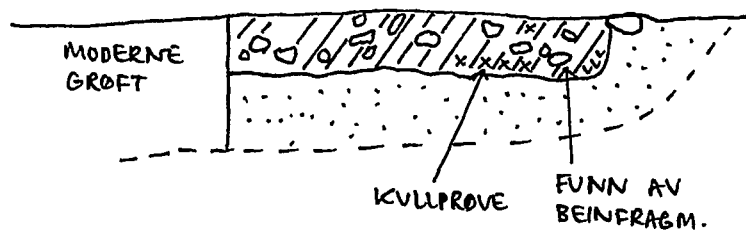
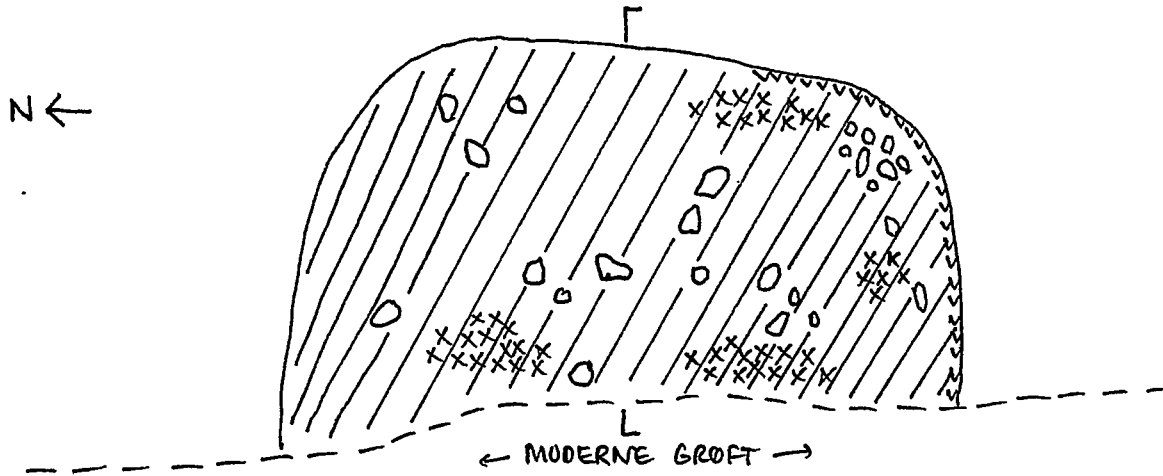

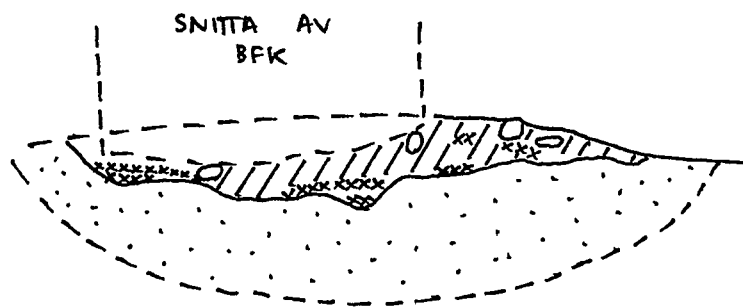
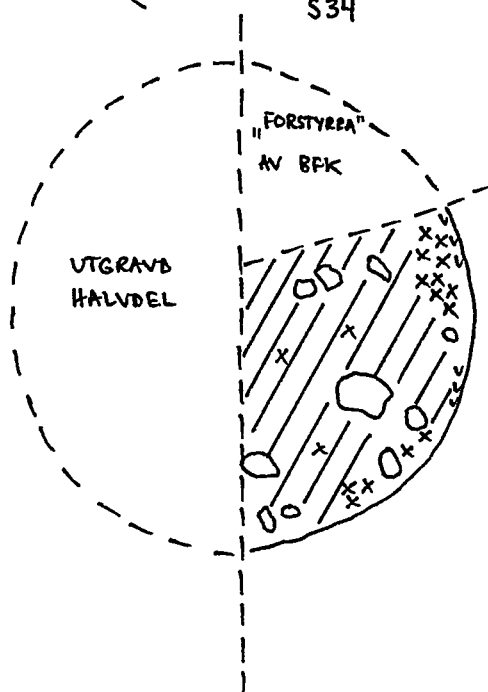

S31

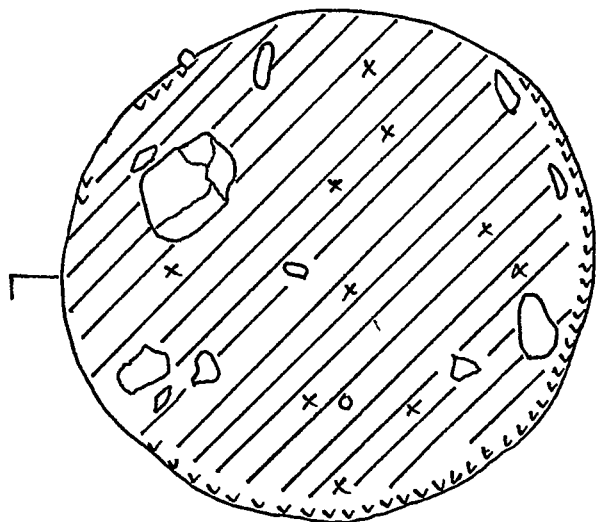
N ↗

S34

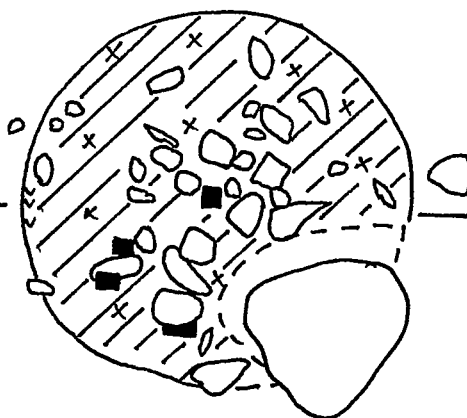

S44

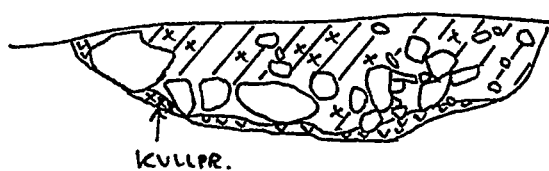

S45

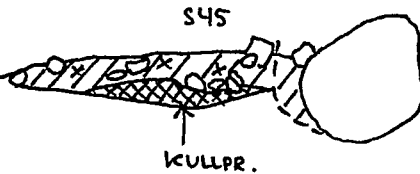

■ = UBRENTE
TEANNER / BEIN

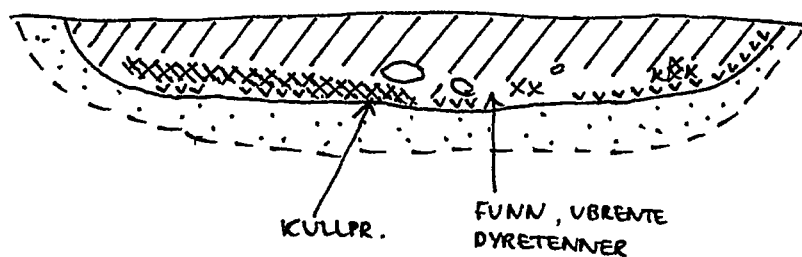
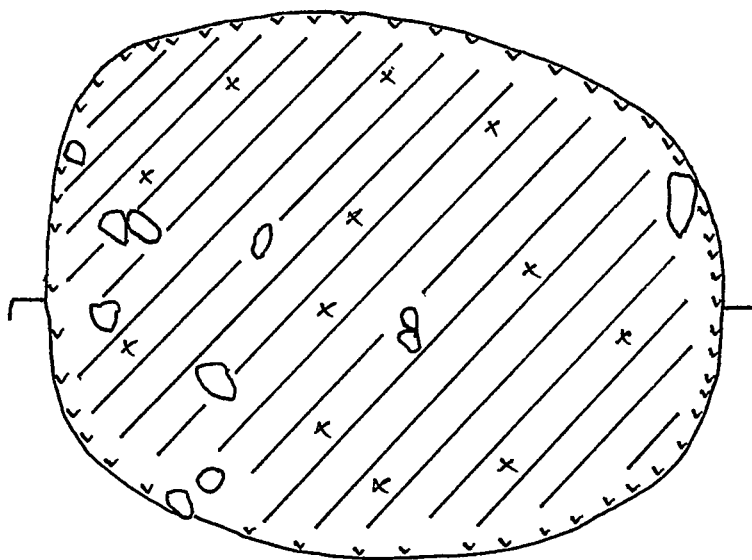
S44

S45

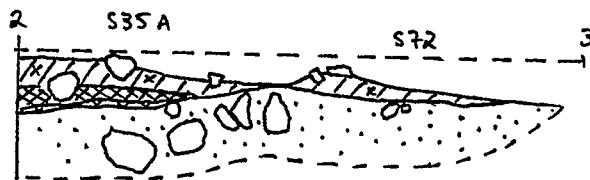
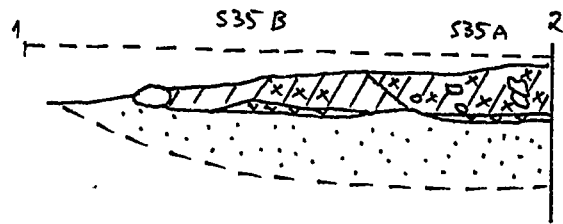
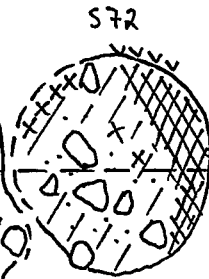
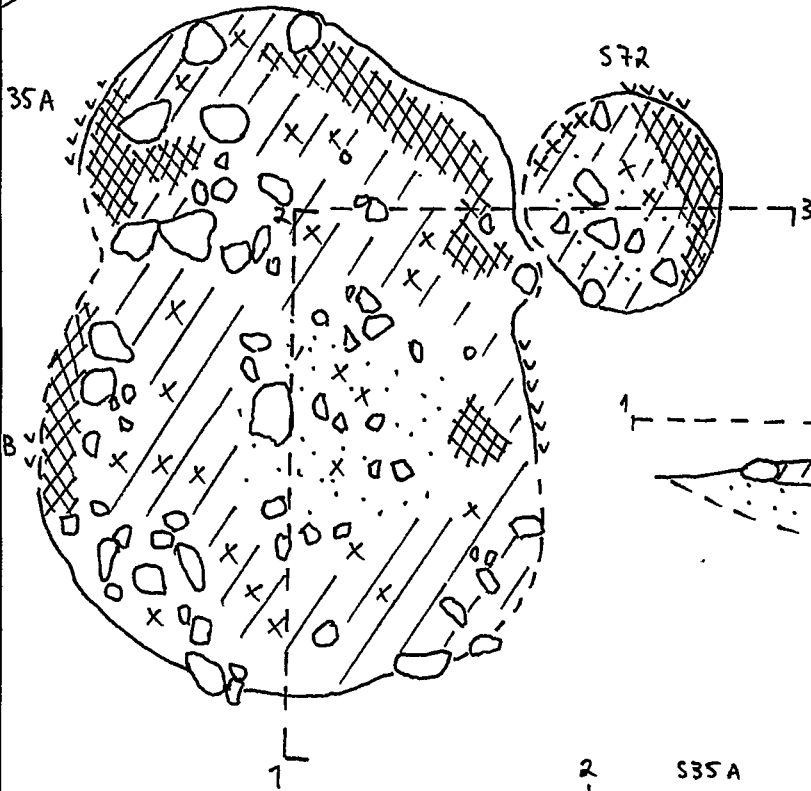
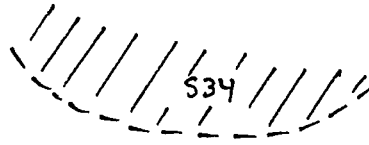
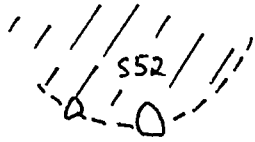
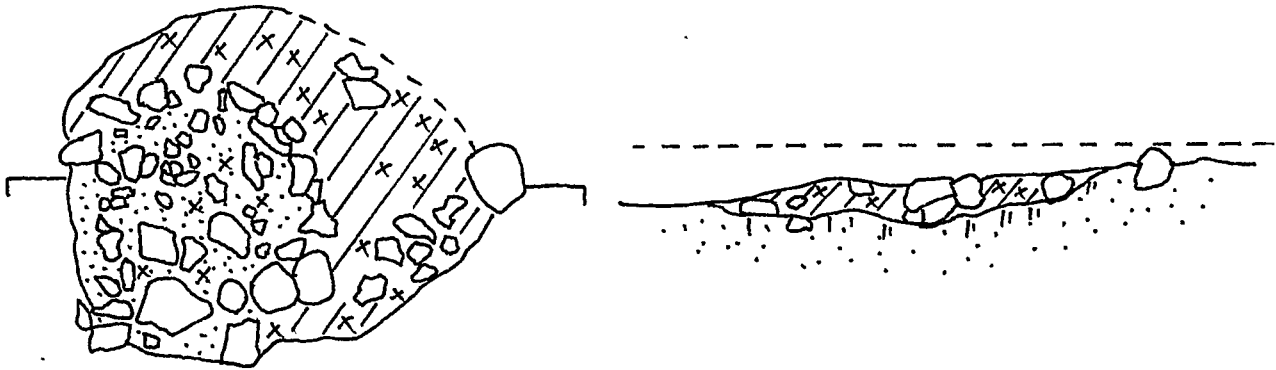

S49

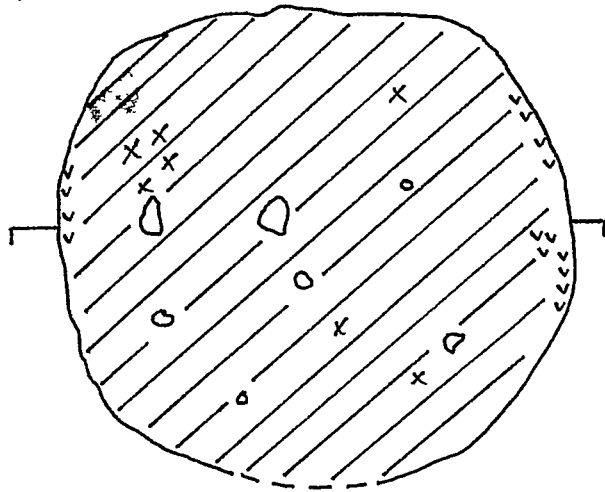

S21

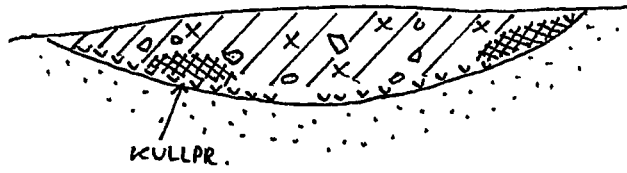

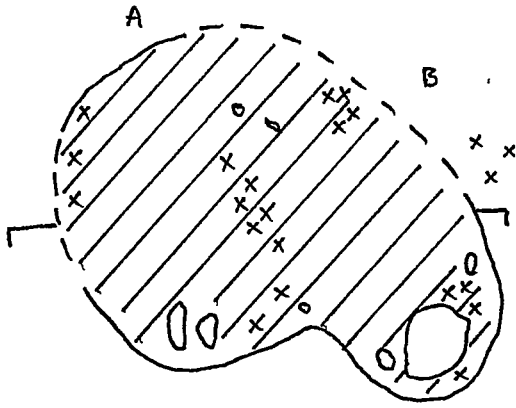
S55

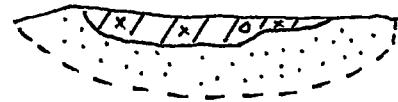
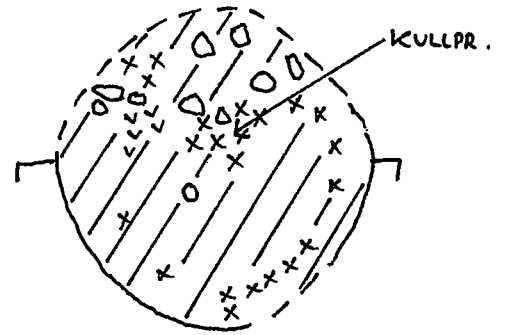
⊙ — STAURHULL ?

S54

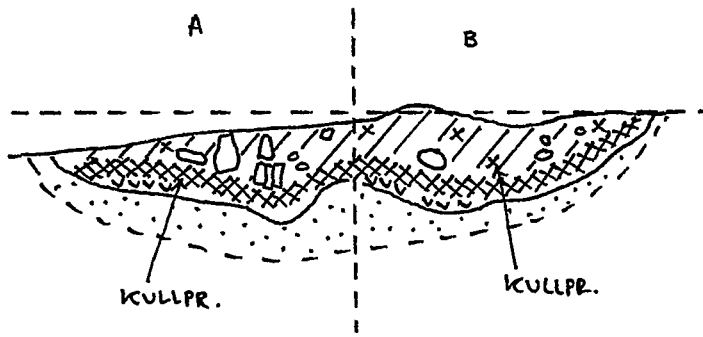

S50

A

B

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 6/7-05.

Til Lil Gustafson.

Analyse av 10 kullprøver fra Hole prestegård, 224/1, Hole kommune, Buskerud, Tiltakskode 758039, Prosjektkode 204746.

S22A.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 21 Betula (bjerke) og 19 Pinus (furu).

S27.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 24 Betula (bjerke) og 16 Pinus (furu).

S31.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 36 Betula (bjerke) og 4 Salix/Populus (selje, vier/osp).

S34 (kp 2).

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerke).

S44.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

S45.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

S49.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 9 Betula (bjerke) og 31 Pinus (furu).

S50.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerke).

S54A.

Det ble bestemt 10 biter. Alle var Pinus (furu).

S55.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

Helge Irgens Høeg,

UNIVERSITETET I BERGEN

De naturhistoriske samlinger

Zoologisk museum

Muséplass 3, N-5007 Bergen

Tlf. 5558 2905 Faks: 5558 9677

Kulturhistorisk Museum
Fornminneseksjonen
Postboks 6762, St. Olavs plass
0130 Oslo

Attn: Lil Gustafson

Bergen 4/10 2005

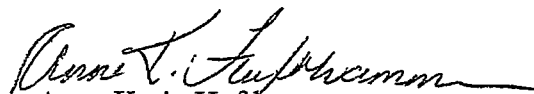
**Analyse av beinmaterialet fra utgravningene på Hole prestegård, Hole kommune,
Buskerud, Anr 2005/61.**

Vedlagt oversendes resultatene av den osteologiske analysen fra Hole prestegård. Som vist i vedlagte rapport er det identifisert tenner og bein av minst 3 arter; hest, storfe og sau eller geit. Som nevnt i tidligere brev er beinmaterialet journalført som J.S. 1395 ved Seksjon for Osteologi og det er også magasinert her under dette nummer.

Ta gjerne kontakt dersom noe er uklart mht analyseresultater eller rapportform.

Faktura for analysearbeidet, i alt ett dagsverk, vil bli sendt separat.

Med vennlig hilsen

Anne Karin Hufthammer
Samlingsansvarlig

Vedlegg: Analyserapport

Seksjon for entomologi
Lita Greve Jensen
Tel: 5558 2912

Seksjon for evertebrater
Endre Willassen
Tel: 5558 2901

Seksjon for osteologi
Anne Karin Hufthammer
Tel: 5558 2913

Seksjon for prosjektmateriale
Bjarne Meidell
Tel: 5558 8280

Seksjon for vertebrater
Ingvar Byrkjedal
Tel: 5558 2902

JS 1395 Rapport. Hole prestegård, Hole K., Buskerud

(Registreringer fra med i lista)

JSnr	Cnr	Snr	Klasse	Fam/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Ant	Br/Ubr	Side	Vektg	Kommentar
1395	54996/9	1	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Mandibula		1	Ubrent	2	2	Kalv. Melketann: 4 kinntann. Delt i flere fragn
1395	54996/9	1	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	p4N	1	Ubrent	Sin	4,7	Kalv. Melketann: 4 kinntann. Delt i flere fragn
1395	54234	22 A	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Ubestembart		3	Ubrent		0,7	
1395	54234	27	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	MN	1	Ubrent		5,3	Jeksel underkjeve. Litt svidd. Delt i 2 deler
1395	54234	31	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Dens		41	Ubrent		1	Tenner
1395	54996/10	31	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Dens		3	Ubrent		3	Tannemelje. Sannsynligvis klovdyr
1395	54996/6	34	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	M3N	1	Ubrent	Sin	18,6	Bakerste jeksel underkjeve. Delt i 2 deler
1395	54996/6	34	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Mandibula		1	Ubrent		2,1	Underkjeve. Høyst sannsynlig storfe
1395	54234	35	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Ubestembart		3	Ubrent		0,2	
1395	54996/8	35A/B	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	M2N	1	Ubrent	Dx	13,4	Nest bakerste jeksel underkjeve
1395	54234	44	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Ubestembart		307	Brent		37,8	Sanns kraniefragn., mer og mindre brent
1395	54234	45	Mammalia	Artiodactyla	Klovdyr	Dens		21	Ubrent		2,7	Tenner
1395	54234	45	Mammalia	Artiodactyla	Klovdyr	Dens		1	Ubrent		1,1	Tannr. Sanns sau/geit
1395	54234	45	Mammalia	Artiodactyla	Klovdyr	Dens		22	Ubrent		13,9	Tenner. Sanns storfe
1395	54234	45	Mammalia	Artiodactyla	Klovdyr	Mandibula		4	Ubrent		9,9	Underkjeve. Sanns storfe
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	P3O	1	Ubrent		4,1	3 kinntann overkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	P4O	1	Ubrent		7,6	4 kinntann overkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	P3N	1	Ubrent	Sin	2,2	3 kinntann underkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	M3N	1	Ubrent	Sin	15,3	Bakerste jeksel underkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	P3O	1	Ubrent		4,8	3 kinntann overkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	MIN/M2N	1	Ubrent		18,6	Første eller andre jeksel underkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	M1O/M2O	1	Ubrent		23,7	Første eller andre jeksel overkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	MO	1	Ubrent		9,2	Jeksel overkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	MO	1	Ubrent		13,4	Jeksel overkjeve

J5nr	Cnr	Snr	Klasse	Fam/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Ant	Br/Ubr	Side	Vekt,g	Kommentar
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	P3N	1	Ubrent	Dx	2,9	3 kinntann underkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	MIN/M2N	1	Ubrent		12,2	Første eller andre jeksel underkjeve
1395	54234	45	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Ubestembart		116	Ubrent		7,4	Trolig inkludert en del tann- og tannrotfrågm
1395	54234	49	Mammalia	Equus caballus	Hest	Dens	P2O	1	Ubrent	Sin	30,8	2 kinntann overkjeve
1395	54234	49	Mammalia	Equus caballus	Hest	Dens	P/M	1	Ubrent		47,6	Premolar/molar
1395	54234	50	Mammalia	Artiodactyla	Klovdyr	Dens	M3N	1	Ubrent		2,4	Bakerste jeksel underkjeve. Større enn sau/geit. Delt i 6 deler
1395	54234	54 A	Mammalia	Artiodactyla	Klovdyr	Dens		4	Ubrent		2,2	Tenner
1395	54234	54 A	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	M	1	Ubrent		7,1	Jeksel
1395	54234	54 A	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Ubestembart		14	Ubrent		1,9	Trolig tannmateriale
1395	54234	55	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Cranium	Temp.;P.pe	1	Ubrent	Sin	4,6	Kraniefragment
1395	54234	55	Mammalia	Ovis aries/Capra hircus Sau/Geit	Pattedyr	Humerus	Dia	1	Ubrent	Sin	2,5	Overarm
1395	54234	55	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Ubestembart		1	Brent		0,4	
1395	54996/7	56	Mammalia	Artiodactyla	Klovdyr	Dens	Radix	1	Ubrent		1,4	Tannrot. Høyest sannsynlig storfe
1395	54996/7	56	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	M2N	1	Ubrent		17,9	Nest bakerste jeksel underkjeve
1395	54234	56	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	MN	1	Ubrent		1	Jeksel underkjeve
1395	54996/7	56	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	MIN	1	Ubrent		8,9	Første av de ekte jekslene underkjeve
1395	54996/7	56	Mammalia	Bos taurus	Storfe	Dens	M3N	1	Ubrent		24,5	Bakerste jeksel underkjeve
1395	54996/7	56	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Mandibula		1	Ubrent		6,2	Underkjeve. Høyest sannsynlig storfe
1395	54234	58	Mammalia	Artiodactyla	Klovdyr	Dens		3	Ubrent		0,9	Tenner
1395	54234	58	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Dens		63	Ubrent		1,5	Tenner. Sannsynligvis klovdyr
1395	54234	61	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Ubestembart		1	Brent		0,4	Delt i 2 deler
1395	54234	61	Mammalia	Ubestembart	Pattedyr	Lenneknoke		1	Brent		0,1	Middels stort dyr
Totalsum:								637			400,1	

JSnr	Struktur	Klasse	Fam/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Antall	Udr	Side	Vekt, g	Kommentar
1395 22 A	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Ubestembar		3	Ubrant		0,7	
1395 27	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	MN	1	Ubrant		5,3	Litt svidd. Delt i 2 deler
1395 31	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Dens		41	Ubrant		1	
1395 35	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Ubestembar		3	Ubrant		0,2	
1395 44	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Ubestembar		307	Brent		37,8	Sanns kraniefragm., mer og mindre brent
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	P3O	1	Ubr.		4,8	
1395 45	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Ubestembar		116	"		7,4	Trolig inkludert en del tann- og tannrotfragm
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	P3N	1	"	Sin	2,2	
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	P3N	1	"	Dx	2,9	
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	P3O	1	"		4,1	
1395 45	Mammalia	Artiodactyla	Artiodactyla	Klovdyr	Dens		22	"		13,9	Sanns storfe
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	M1N/M2N	1	"		12,2	
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	M1N/M2N	1	"		18,6	
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	M1O/M2O	1	"		23,7	
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	MO	1	"		9,2	
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	MO	1	"		13,4	
1395 45	Mammalia	Artiodactyla	Artiodactyla	Klovdyr	Mandibula		4	"		9,9	Sanns storfe
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	P4O	1	"		7,6	
1395 45	Mammalia	Artiodactyla	Artiodactyla	Klovdyr	Dens	M3N	21	"		2,7	
1395 45	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	M3N	1	"	Sin	15,3	
1395 45	Mammalia	Artiodactyla	Artiodactyla	Klovdyr	Dens		1	"		1,1	Sanns sau/geit
1395 49	Mammalia	Equus caballus	Equus caballus	Hest	Dens	P2O	1	Ubrant	Sin	30,8	
1395 49	Mammalia	Equus caballus	Equus caballus	Hest	Dens	P/M	1	Ubrant		47,6	
1395 50	Mammalia	Artiodactyla	Artiodactyla	Klovdyr	Dens	M3N	1	"		2,4	Større enn sau/geit. Delt 6 deler
1395 54 A	Mammalia	Artiodactyla	Artiodactyla	Klovdyr	Dens		4	"		2,2	
1395 54 A	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	M	1	"		7,1	
1395 54 A	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Ubestembar		14	Ubrant		1,9	Trolig tannmateriale
1395 55	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Cranium	Temp.,P.petr	1	Ubrant	Sin	4,6	
1395 55	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Ubestembar		1	Brent		0,4	
1395 55	Mammalia	Ovis aries/Capra hircus	Ovis aries/Capra hircus	Sau/Geit	Humerus	Dia	1	Ubrant	Sin	2,5	
1395 56	Mammalia	Bos taurus	Bos taurus	Storfe	Dens	MN	1	"		1	
1395 58	Mammalia	Artiodactyla	Artiodactyla	Klovdyr	Dens		3	Ubrant		0,9	
1395 58	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Dens		63	Ubrant		1,5	Sannsynligvis klovdyr
1395 61	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Ubestembar		1	Brent		0,4	Delt i 2 deler
1395 61	Mammalia	Ubestembar	Ubestembar	Pattedyr	Lemmeknokler		1	Brent		0,1	Middels stort dyr

ordnet etter Snr.

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

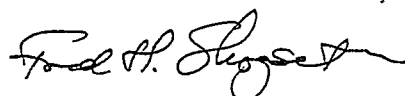
Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
KHM/Fornminneseksjonen
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-3863

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
-17840	S22A, Hole prestegård Hole, Buskerud	Trekull Bjørk	6.0 g	2150 ± 50	BC340-100	-26.1*
-17841	S27, Hole prestegård Hole, Buskerud	Trekull Bjørk	6.0 g	1995 ± 80	BC55-AD110	-26.1*
-17842	S31, Hole prestegård Hole, Buskerud	Trekull Bjørk, selje vier/osp	6.0 g	2100 ± 50	BC185-40	-26.1*
-17843	S34, kp.2, Hole prestegård Hole, Buskerud	Trekull Bjørk	6.0 g	2015 ± 70	BC60-AD75	-26.1*
-17844	S44, Hole prestegård Hole, Buskerud	Trekull Furu	4.1 g	1915 ± 80	AD20-220	-26.1*
-17845	S45, Hole prestegård Hole, Buskerud	Trekull Furu	6.0 g	1715 ± 75	AD245-420	-26.1*
-17846	S50, Hole prestegård Hole, Buskerud	Trekull Bjørk	5.2 g	2080 ± 50	BC170-10	-26.1*
-17847	S55, Hole prestegård Hole, Buskerud	Trekull Furu	6.0 g	1615 ± 60	AD400-540	-26.1*
-17863	S49, Hole prestegård Hole, Buskerud	Trekull Bjørk, furu	6.0 g	2155 ± 65	BC355-65	-26.1*

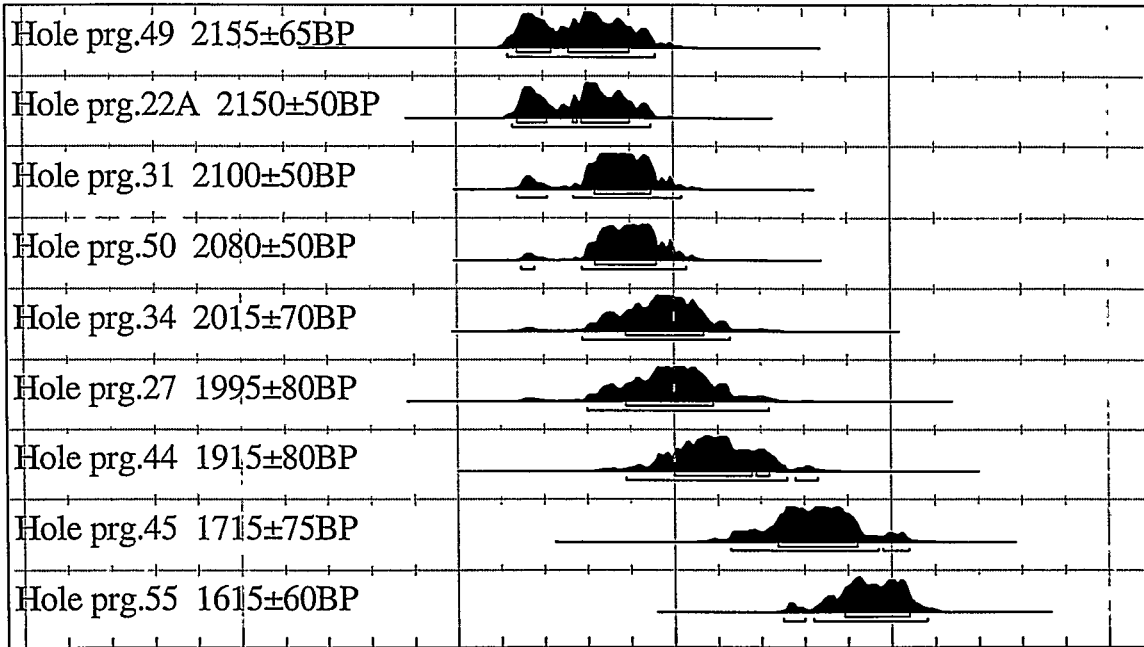
Dato: 11 NOV 2005

Laboratoriet for Radiologisk Datering

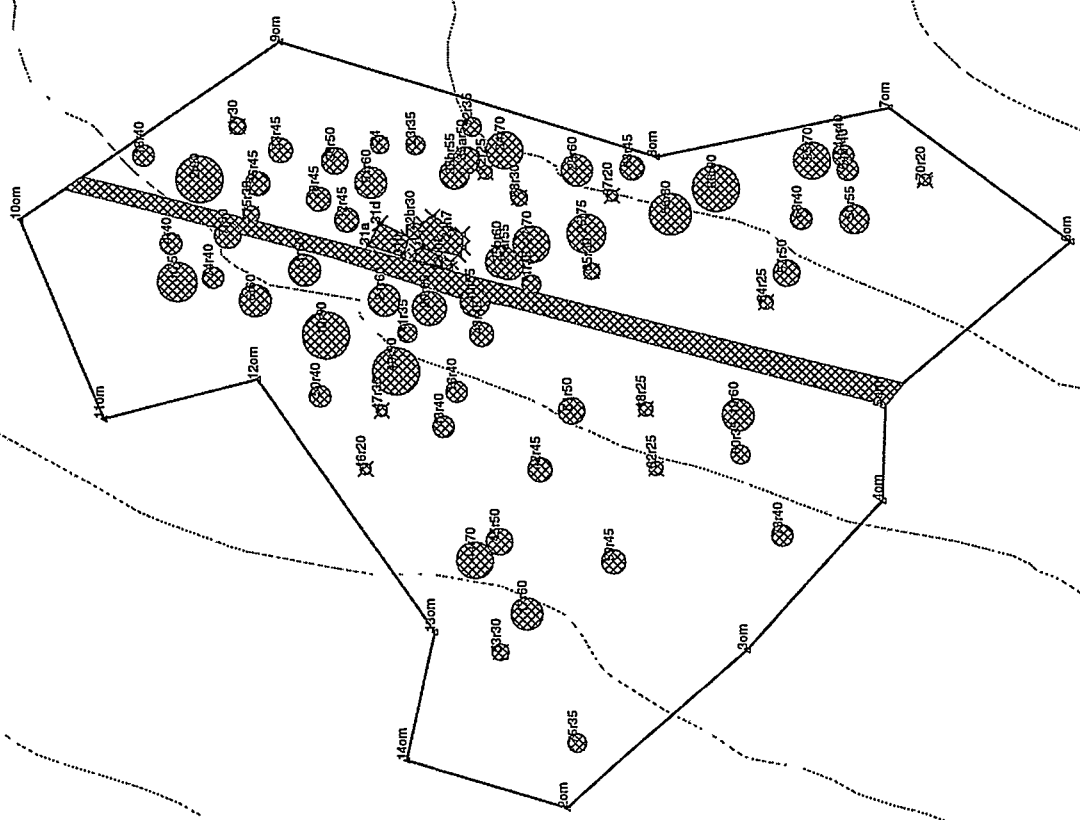

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen

Atmospheric data from Reimer et al (2004);OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

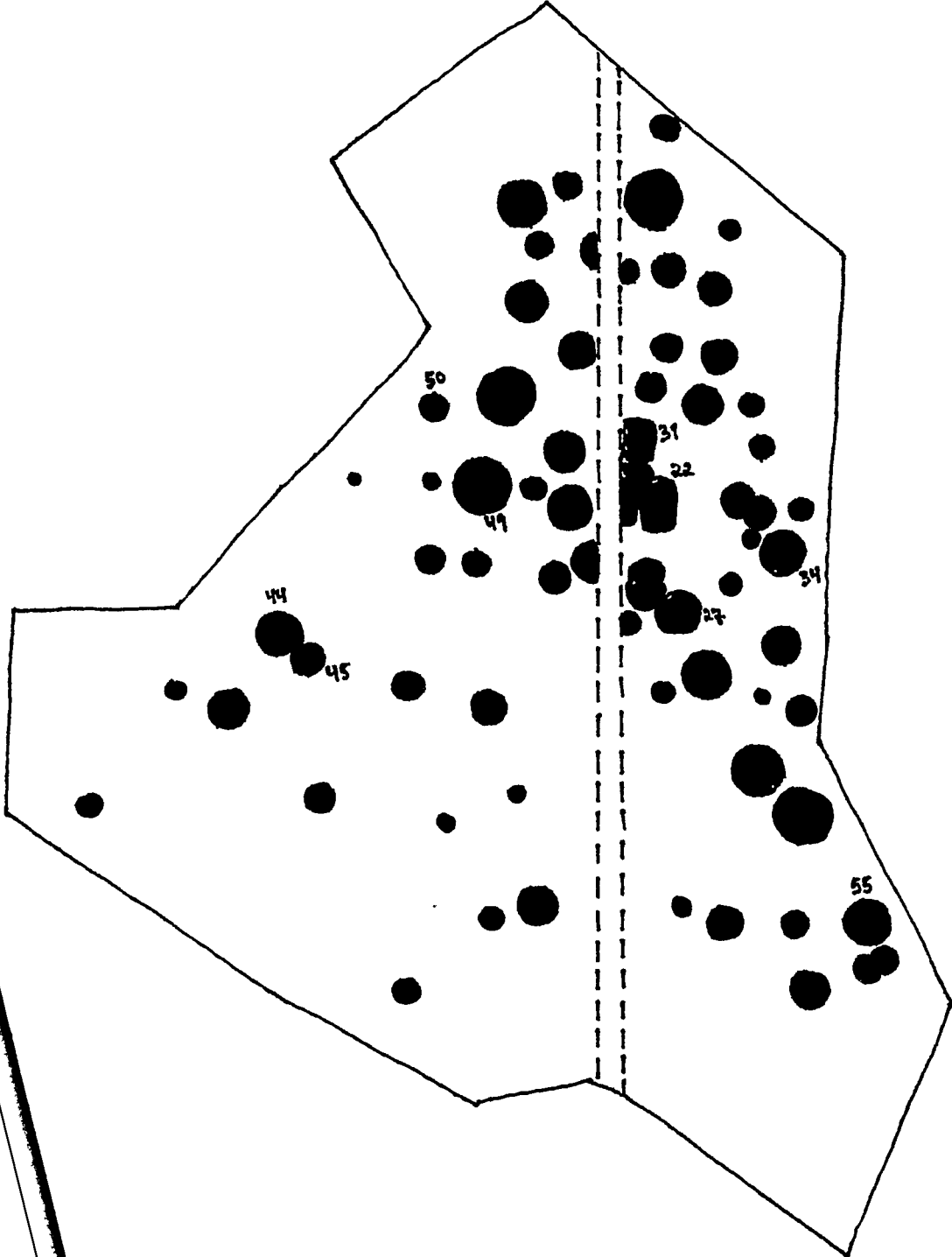

1500CalBC 1000CalBC 500CalBC CalBC/CalAD 500CalAD 1000CalAD
Calibrated date

=

ROPER

(„10r90“ = S10, radius 90cm)

Punkt

2005.06.27

Koordinatsystem: NGO1948 - AKSE 3

PunktID	Tema	N-koord.	Ø-koord.	Høyde	Stat.
10r90	333	233484,651	-27922,325	104,383	K
11r60	333	233485,457	-27919,774	104,507	K
13r40	333	233491,711	-27915,258	104,698	K
15r30	333	233487,516	-27917,561	104,687	K
16r40	333	233479,556	-27924,541	104,391	K
17r60	333	233476,925	-27933,269	103,976	K
18r25	333	233472,130	-27925,204	104,432	K
19r60	333	233468,510	-27925,423	104,628	K
1r30	333	233488,018	-27914,114	104,787	K
20r65	333	233480,585	-27921,264	104,620	K
21r60	333	233482,345	-27920,954	104,553	K
22br30	333	233481,126	-27918,228	104,705	K
22ch1	333	233479,756	-27919,724	104,742	K
22ch2	333	233479,723	-27919,446	104,761	K
22ch3	333	233480,808	-27918,896	104,683	K
22ch4	333	233481,053	-27919,009	104,695	K
22ch5	333	233481,106	-27919,351	104,638	K
22h2	333	233480,987	-27918,253	104,733	K
22h3	333	233480,797	-27917,934	104,777	K
22h4	333	233480,410	-27917,656	104,788	K
22h5	333	233479,258	-27918,361	104,810	K
22h6	333	233479,245	-27918,866	104,833	K
22h7	333	233479,420	-27919,155	104,777	K
22h8	333	233480,688	-27918,916	104,746	K
23r35	333	233481,050	-27914,836	105,002	K
24	333	233482,453	-27914,806	104,948	K
24r33	333	233482,440	-27914,756	104,918	K
25ar55	333	233477,444	-27919,569	104,780	K
25br60	333	233477,735	-27919,440	104,793	K
26r75	333	233474,384	-27918,316	104,962	K
27r70	333	233476,552	-27918,755	104,817	K
28r45	333	233484,872	-27916,959	104,813	K
29r60	333	233474,732	-27915,821	105,027	K
2r90	333	233489,530	-27916,199	104,676	K
30r50	333	233484,216	-27915,450	104,919	K
31a	333	233482,914	-27918,772	104,716	K
31b	333	233481,618	-27919,211	104,645	K
31c	333	233481,372	-27918,476	104,673	K
31d	333	233482,481	-27917,930	104,785	K
32r45	333	233483,777	-27917,795	104,731	K
33r45	333	233486,349	-27915,042	104,850	K
34r70	333	233477,556	-27915,037	104,985	K
35ar50	333	233479,057	-27915,433	105,043	K
35br55	333	233479,525	-27915,986	105,004	K
36r45	333	233487,261	-27916,365	104,771	K
3r75	333	233490,439	-27920,255	104,458	K
40r55	333	233478,788	-27921,006	104,648	K
41r35	333	233481,460	-27922,231	104,529	K
42r45	333	233476,324	-27927,614	104,356	K
43r40	333	233480,089	-27925,909	104,406	K
44r70	333	233478,929	-27931,175	104,086	K
45r50	333	233477,959	-27930,432	104,131	K
46r20	333	233483,170	-27927,568	104,167	K
47r30	333	233482,506	-27925,285	104,324	K
48r45	333	233478,538	-27922,282	104,654	K
49r90	333	233481,919	-27923,743	104,422	K
4r40	333	233490,671	-27918,744	104,534	K
50r40	333	233484,914	-27924,719	104,278	K
50r55	333	233463,878	-27917,709	105,212	K
51r60	333	233482,820	-27916,317	104,932	K
52r35	333	233478,827	-27914,123	105,097	K
53r30	333	233477,992	-27934,762	103,865	K
54ar40	333	233464,277	-27915,195	105,351	K
54br40	333	233464,113	-27915,750	105,338	K
55r70	333	233465,499	-27915,392	105,304	K

Punkt

2005.06.27

Koordinatsystem: NGO1948 - AKSE 3

PunktID	Tema	N-koord.	Ø-koord.	Høyde	Stat.
56r80	333	233471,082	-27917,532	105,096	K
57r50	333	233466,546	-27919,831	104,969	K
58r30	333	233477,008	-27916,897	104,927	K
59r45	333	233473,477	-27931,225	104,170	K
60r35	333	233468,440	-27926,967	104,472	K
61r50	333	233475,052	-27925,303	104,411	K
62r25	333	233471,771	-27927,539	104,276	K
63r45	333	233472,554	-27915,724	105,102	K
64r25	333	233467,360	-27920,984	104,863	K
65r30	333	233474,181	-27919,805	104,873	K
66r90	333	233469,278	-27916,500	105,032	K
67r20	333	233473,348	-27916,813	104,988	K
68r40	333	233465,950	-27917,689	105,058	K
6r60	333	233487,408	-27920,969	104,447	K
70r20	333	233461,113	-27916,160	105,316	K
71r35	333	233476,572	-27920,324	104,787	K
72r25	333	233478,313	-27915,905	105,025	K
73r40	333	233466,856	-27930,139	104,328	K
74r40	333	233489,052	-27920,075	104,524	K
75r35	333	233475,050	-27938,366	103,989	K
7r50	333	233488,456	-27918,392	104,571	K
1groft1	8201	233462,066	-27924,171	104,826	K
2groft2	8201	233462,758	-27925,015	104,823	K
3groft3	8201	233477,692	-27921,098	104,726	K
4groft4	8201	233477,518	-27920,386	104,739	K
5groft5	8201	233479,136	-27920,933	104,664	K
6groft6	8201	233484,435	-27919,222	104,629	K
7groft7	8201	233494,202	-27916,088	104,498	K
8groft8	8201	233494,863	-27916,575	104,475	K
1om	333	233481,060	-27938,740	103,870	K
10om	333	233496,520	-27917,788	104,471	K
11om	333	233493,380	-27925,632	104,103	K
12om	333	233487,355	-27924,056	104,360	K
13om	333	233480,572	-27933,977	103,920	K
14om	333	233481,757	-27939,026	103,966	K
2om	333	233475,503	-27940,919	103,926	K
3om	333	233468,323	-27934,629	104,189	K
4om	333	233462,931	-27928,764	104,476	K
5om	333	233462,868	-27925,069	104,845	K
6om	333	233455,471	-27918,586	105,431	K
7om	333	233462,469	-27913,318	105,430	K
8om	333	233471,602	-27915,271	105,234	K
9om	333	233486,334	-27910,774	105,117	K

Feltet var dekket til med duk etter registreringene. Hole kirke i bakgrunnen. Bilde mot NNV. Foto: G. Reitan.

Utgravingsområdet sentralt i bildet, Hole kirke i bakgrunnen. Presthaugen er gjengrodd med trær t.h. i bildet. Mot NNV. Foto: G. Reitan.

Feltet avdekket, dokumentasjon i plan. Mot NNV. Foto: G. Reitan.

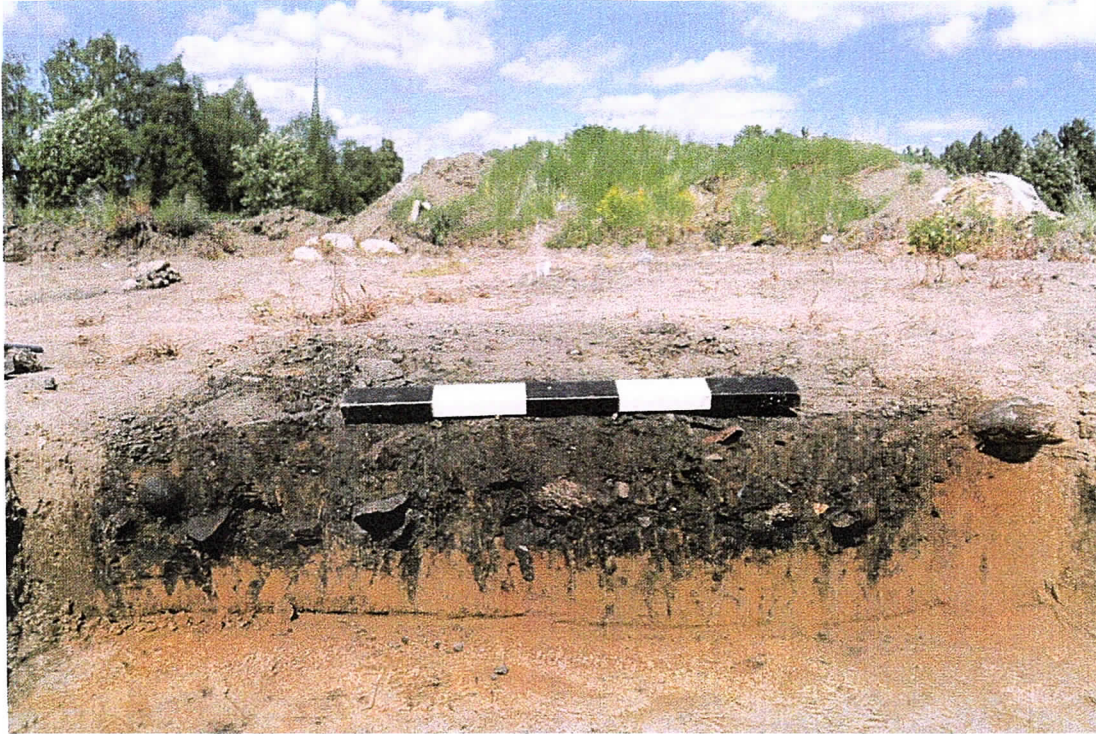
Ei moderne grøft synes som ei lysegrå stripe over feltet. Mot N. Foto: G. Reitan.

Ubrente dyretenner i kokegrop S45. Mot Ø. Foto: G. Reitan.

Halvparten av kokegrop S2 form-/flategraves. Mot N. Foto: C.S. Engebretsen.

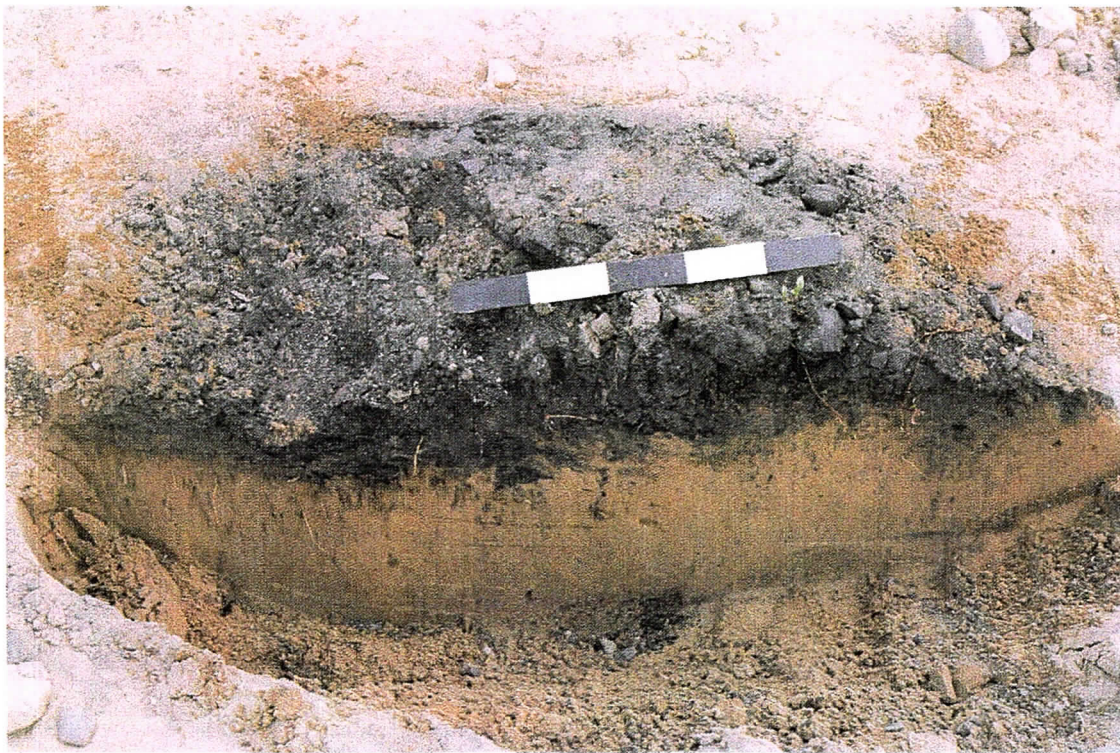
Kokegrop S31 i profil. Hole kirkes spir i bakgrunnen. Mot N. Foto: G. Reitan.

Kokegropene S35 a og b, S72 t.h. Mot NØ. Foto: G. Reitan.

Kokegrop S55 profil. I denne kokegropa blei det funnet keramikkskår og dyreknokler. Mot N. Foto: L.M. Fuglevik.

Kokegrop S34 i profil. Her blei det funnet et beslag av jern med bronsebelegg. Delvis undersøkt av BFK i registreringa, t.v. Mot Ø. Foto: G. Reitan.

C54234/1-35

Boplassfunn fra Jernalder fra HOLE PRESTEGÅRD av HOLE PRESTEGÅRD (224 /1)
HOLE K. BUSKERUD

1) Beslag av Jern/bronse

Beslaget er forma med utgangspunkt i et rektangulært, plateforma stykke jern, 22 mm høy og 10 mm brei. Sentralt på det rektangulære beslaget er dette gjennomhullet av ei 12 mm lang nagle. På baksida av beslaget har nevnte nagle et hode med diameter på ca 10 mm. På forsida er det et mindre naglehode. Nedenfor naglehodet er beslaget delvis belagt med bronse på forsida. Opp fra det øvre venstre hjørnet av beslaget stikker en 7 mm høy og 6 mm brei forlengelse, forma som ei løkke, dersom man ser beslaget fra høykant. Løkkka danner et øye med ei 4,6 mm stor, elliptisk åpning.

Mål: Stl: 2,9 cm. Stb: 1, cm. Stt: 1,2 cm.

Vekt: 7,6 g

Datering: BC 60-AD 75

Strukturnr: S34 Funnet i V halvdel i fyllmassene i kokegrop S34. Gropa blei totalgravd, alle massene tørrsålde. Trekull av bjørk fra kokegropa S34 som gjenstanden blei funnet i er blitt datert til kal. BC 60-AD 75 (2015±70 BP, lab.nr. T-17843).

2) Kar av keramikk Gjenstandsdel: Buk/skulder/hals Antall fragmenter: 1

Skår fra buk/skulder/hals av leirkar. På skulderknekken løper ei innrissa stripe horisontalt langs nesten hele skårets lengde. Nedenfor denne stripa er det rissa inn i alt 18 tette, smale (1-2 mm breie) striper. I skårets øvre venstre ytterkant er det ei forhøyning, muligens rest etter en hank. Det er ingen dekor under denne forhøyninga. Skåret synes noe mørkere i fargen oppover halsen, ovenfor den horisontale linja langs skulderknekken. Ellers er skåret jevnt grålig rødbrun, med jevnt grålig farge i bruddflatene.

Mål: Stl: 6,7 cm. Stb: 4,3 cm. Stt: 1,1 cm.

Vekt: 25,8 g

Datering: AD 400-540

Strukturnr: S55 Funnet i fyllmasser i kokegrop S55. I samme kokegrop er det også funnet slagg, samt bein av dyr. Kokegropa blei totalgravd, alle massene tørrsålde. I overflaten av samme kokegrop blei det under Buskerud fylkeskommunes registrering funnet et keramikkskår med del av hank (se C.54996/1). Denne passer sammen med det ovenfor beskrevne skåret og stammer fra samme kar. Trekullprøve av furu fra kokegropa er datert til AD 400-540 (1615±60 BP, lab.nr. T-17847).

3) Kar av keramikk Gjenstandsdel: Randskår Antall fragmenter: 1

Lite skår av keramikkar med fint gods og svært fin magring. Skåret har jevn tykkelse opp mot den jevnt avrunda randen. Jevnt mørkegrå i overflaten på begge sider, jevnt gråbrun farge i bruddflatene.

Mål: Stl: 1,4 cm. Stb: 1,6 cm. Stt: 0,4 cm.

Vekt: 1,3 g

Datering: Eldre jernalder

Strukturnr: S61 Funnet under opprensning av kokegrop S61 i plan, i fyllmassene over steinlaget. Det blei ikke funnet flere skår i utgravd halvdel, men det blei funnet brente lemmeknokler av et middels stort pattedyr (C.54234/18).

4) Slagg av Jern/brent leire Antall fragmenter: 3

Tre biter slagg med brent leire. Kan også være sintra leire som følge av sterk varme.

Vekt: 20,5 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S55 Funnet i utgravd halvdel av kokegrop S55. I samme kokegrop blei det også

funnet skår av leirkar og dyrebein. Trekullprøve av furu fra kokegropa er datert til AD 400-540 (1615±60 BP, lab.nr. T-17847).

5) **Avslag** av flint *Antall fragmenter: 1*

Avslag av lys grå, fin flint.

Mål: Stl: 1,8 cm. Stb: 0,9 cm. Stt: 0,2 cm.

Datering: Yngre steinalder?

Strukturnr: S43 Funnet i kokegrop S43. Kan stamme fra steinalderaktivitet på stedet hvor det seinere blei anlagt kokegropfelt, tilfeldig havna i fyllmassene.

6) **Bein, ubrente** av dyrebein

Ubrente tenner og deler av kranium av storfe, fragment av tann av klovdyr (trolig sau/geit) samt noe ubestembart pattedyr. Analysert av A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 176 g

Datering: AD 245-420

Strukturnr: S45 Funnet i fyllmassene ned mot steinlaget i kokegrop S45. Trekull av furu (vedartsbestemt av Helge I. Høeg) fra kokegropa er datert til AD 245-420 (lab.nr. T-17845).

7) **Bein, ubrente** av dyretann

Ubrente tenner av hest. Artsbestemt av A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 80 g

Datering: BC 355-65

Strukturnr: S49 Funnet i fyllmassene oppå steinlaget i kokegrop S49. Trekull av bjørk og furu (vedartsbestemt av Helge I. Høeg) fra kokegropa er datert til BC 355-65 (lab.nr. T-17863).

8) **Bein, ubrente** av dyrebein

Ubrente tenner og bein av storfe. Artsbestemt av A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 12,5 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S54 A Funnet i fyllmassene over steinlaget i kokegrop S54 A.

9) **Bein, ubrente** av dyretann

Ubrente tenner av storfe. Artsbestemmelse v/ A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 5,4 g

Datering: BC 55-AD 110

Strukturnr: S27 Funnet over steinlaget i kokegrop S27. Trekull av bjørk (vedartsbestemt av Helge I. Høeg) fra kokegropa er datert til BC 55-AD 110 (lab.nr. T-17841).

10) **Bein, ubrente** av dyretann

Ubrente tenner av ubestembart pattedyr større enn sau/geit. Artsbestemmelse v/ A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 3,1 g

Datering: BC 170-10

Strukturnr: S50 Funnet over steinlaget i kokegrop S50. Trekull av bjørk (vedartsbestemt av Helge I. Høeg) fra kokegropa er datert til BC 170-10 (lab.nr. T-17846).

11) **Bein, ubrente** av dyretann

Ubrent tann av storfe. Artsbestemmelse v/ A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 1 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S56 Funnet i fyllmasser over steinlaget i kokegrop S56. Se C.54996/3 og C.54996/5; funn av hhv. flintavslag og leirklining fra samme kokegrop.

12) **Bein, ubrente** av dyrebein

Ubrente fragmenter bein av ubestembart pattedyr. Artsbestemmelse v/ A.K. Hufthammer ved

Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 0,3 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S35 Funnet i fyllmasser i kokegrop S35.

13) **Bein, ubrente** av dyrebein

Ubrente kraniefragmenter av storfe, ubrent lårbeinsknoke av sau/geit og brente bein av ubestembar pattedyr. Artsbestemmelse v/ A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 9 g

Datering: Folkevandringstid, AD 400-540

Strukturnr: S55 Funnet i fyllmasser i kokegrop S55, hvor det også er funnet slagg/sintra leire og keramikkskår (se C.54234/2, C.54234/4 og C.54996/1). Trekullprøve av furu (vedartsbestemt av Helge I. Høeg) fra kokegropa er datert til AD 400-540 (1615±60 BP, lab.nr. T-17847).

14) **Bein, ubrente** av dyrebein

Ubrente tenner og kraniebiter av storfe, samt tann av klovdyr, sannsynligvis sau/geit.

Artsbestemmelse v/ A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 45 g

Datering: AD 245-420

Strukturnr: S45 Funnet i fyllmasser i kokegrop S45. Trekull av furu (vedartsbestemt av Helge I. Høeg) fra kokegropa er datert til AD 245-420 (lab.nr. T-17845).

15) **Bein, ubrente** av dyretann

Ubrente tenner av klovdyr. Artsbestemmelse ved Zoologisk institutt, UiB v/ A.K. Hufthammer.

Vekt: 5,7 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S58 Funnet i fyllmassene i kokegrop S58. Kokegropa blei totalgravd og alle massene tørrsålde.

16) **Bein, ubrente** av dyretann

Ubrente tenner av ubestembar pattedyr. Artsbestemmelse v/ A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 1,5 g

Datering: BC 185-40

Strukturnr: S31 Funnet i fyllmassene i kokegrop S31. Trekull av bjørk, selje og vier/osp (vedartsbestemmelse ved Helge I. Høeg) fra kokegropa er datert til BC 185-40 (lab.nr. T-17842).

17) **Bein, ubrente** av dyrebein

Ubrente bein fra ubestembar pattedyr. Artsbestemmelse v/ A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 0,9 g

Datering: BC 340-100

Strukturnr: S22 A Funnet i fyllmassene i kokegrop S22 A. Trekull av bjørk (vedartsbestemmelse v/ Helge I. Høeg) fra kokegropa er datert til BC 340-100 (lab.nr. T-17840).

18) **Bein, brente**

Brente bein (lemmeknokler) fra et middels stort pattedyr. Artsbestemmelse v/ A.K. Hufthammer ved Zoologisk institutt, UiB.

Vekt: 0,5 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S61 Funnet i fyllmassene i kokegrop S61. Fra samme grop stammer også et randskår av et leirkar (C.54234/3).

19) **Prøve, kull**

Trekullprøven er vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Det blei påvist både bjørk og furu. Alle bitene av bjørk (10 g) er brukt til datering ved NTNU, furu-bitene (4g) magasineres.

Vekt: 4 g

Datering: BC 340-100

Strukturnr: S22 A Trekullprøve fra sikker kontekst i kokegrop S22 A. Trekull av bjørk fra kokegropa er datert til BC 340-100 (lab.nr. T-17840).

20) **Prøve, kull**

Trekullprøven er vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Det blei påvist både bjørk og furu. Alle bitene av bjørk (10 g) er sendt til datering, furu-bitene (5g) magasineres.

Vekt: 5 g

Datering: BC 55-AD 110

Strukturnr: S27 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S27. Trekull av bjørk fra kokegropa er datert til BC 55-AD 110 (lab.nr. T-17841).

21) **Prøve, kull**

Trekullprøven er vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Det blei påvist både bjørk og selje, vier/osp. Alle bitene av er sendt til datering.

Vekt: 22 g

Datering: BC 185-40

Strukturnr: S31 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S31. Datert til BC 185-40 (lab.nr. T-17842).

22) **Prøve, kull**

Trekullprøven er todelt: En del (magasinert del, kp. 1) er tatt ut i plan, den andre (kp. 2) er tatt ut i profil. Kp. 2 er vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Alle bitene i denne blei bestemt til bjørk. Hele kp. 2 (23 g) er brukt til datering ved NTNU, kp. 1 er magasinert.

Vekt: 11 g

Datering: BC 60-AD 75

Strukturnr: S34 Kp 1 er tatt ut i plan, kp. 2 fra profil i kokegrop S34. I den samme kokegropa blei det funnet et beslag av jern med bronsebelegg (C.54234/1). Trekullet er datert til BC 60-AD 75 (lab.nr. T-17843).

23) **Prøve, kull**

Trekullprøven er vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Alle bitene blei bestemt til furu. Hele prøven er brukt til datering.

Vekt: 6 g

Datering: AD 20-220

Strukturnr: S44 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S44. Datert til AD 20-220 (lab.nr. T-17844).

24) **Prøve, kull**

Trekullprøven er vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Alle bitene blei bestemt til furu. Hele prøven er brukt til datering.

Vekt: 18 g

Datering: AD 245-420

Strukturnr: S45 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S45. I samme grop blei det også funnet tenner og kjeve av storfe og trolig sau/geit (C.54234/6). Datert til AD 245-420 (lab.nr. T-17845).

25) **Prøve, kull**

Trekullprøven er vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Det blei påvist både bjørk (2 g) og furu (6 g). Hele prøven er brukt til datering.

Vekt: 8 g

Datering: BC 355-65

Strukturnr: S49 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S49. I samme grop blei det også funnet tenner av hest (C.54234/7). Datert til BC 355-65 (lab.nr. T-17863).

26) Prøve, kull

Trekullprøven er vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Alle bitene blei bestemt til bjørk. Hele prøven er brukt til datering.

Vekt: 6 g

Datering: BC 170-10

Strukturnr: S50 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S50. I samme grop blei det også funnet tenner av klovdyr større enn sau/geit (C.54234/10). Datert til BC 170-10 (lab.nr. T-17846).

27) Prøve, kull

Trekullprøven er vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Alle bitene var av furu. Hele prøven er brukt til datering.

Vekt: 18 g

Datering: AD 400-540

Strukturnr: S55 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S55. I samme grop blei det også funnet dyrebein og skår av leirkar (se C.54234/2, C54234/13 og C.54996/1). Datert til AD 400-540 (lab.nr. T-17847).

28) Prøve, kull

Trekullprøve. Ikke vedartsbestemt.

Vekt: 11 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S10 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S10.

29) Prøve, kull

Trekullprøve. Ikke vedartsbestemt.

Vekt: 0,6 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S22 B Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S22 B.

30) Prøve, kull

Trekullprøve. Ikke vedartsbestemt.

Vekt: 15 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S25 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S25.

31) Prøve, kull

Trekullprøve. Ikke vedartsbestemt.

Vekt: 5 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S43 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S43. I samme grop blei det funnet et flintavslag (C.54234/5).

32) Prøve, kull

Trekullprøve. Vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Alle bitene var furu.

Vekt: 2 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S54 A Trekullprøve tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S54 A. I samme grop blei det funnet tenner og bein av storfe (C.54234/8).

33) Prøve, kull

Trekullprøve. Ikke vedartsbestemt.

Vekt: 6 g

Datering: Jernalder.

Strukturnr: S54 B Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S54B.

34) **Prøve, kull**

Trekullprøve. Ikke vedartsbestemt.

Vekt: 6 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S61 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S61. I samme grop blei det funnet et randskår av keramikk (C.54234/3).

35) **Prøve, kull**

Trekullprøve. Ikke vedartsbestemt.

Vekt: 1,3 g

Datering: Jernalder

Strukturnr: S72 Trekullprøven er tatt ut i sikker kontekst i kokegrop S72.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgraving i forbindelse med en utvidelse av Hole kirkegård, gjennomførte Buskerud Fylkeskommune arkeologiske registreringer av planområdet. Det blei påvist automatisk freda kulturminner, og med hjemmel i Kml. av 1978 blei det gitt dispensasjon fra Kml. mot at tiltakshaver, Hole kommune, bekosta ei arkeologisk utgraving. Utgravinga blei foretatt av KHM Oldsaksamlingen i perioden 31.05-10.06.2005. Under utgravinga blei det påvist og dokumentert et kokegropfelt med 58 sikre kokegroper, fire mulige kokegroper (svært dårlig bevart), samt 13 nedgravinger som ikke kunne funksjonsbestemmes. De sikre kokegropene blei prioritert under utgravinga. Ved funn i overflata blei massene i de fleste tilfeller tørrsålde, og i noen få tilfeller blei kokegropene totalgravd og massene sålde. I 13 av de undersøkte kokegropene blei det gjort funn av bein. I sju av disse var det ubrente kjever og/eller tenner av dyr. Alle disse er analysert av A.K. Hufthammer ved Zoologisk inst., Universitetet i Bergen. Analysen viste at disse hovedsakelig var fra storfe og noe fra sau/geit. Det blei funnet tenner av hest i en av kokegropene. Noe av bein-/tanmaterialet lot seg ikke bestemme mer presist enn pattedyr. Videre blei det funnet to keramikkskår, et beslag av jern med bronsebelegg, tre slaggbiter, samt et flintavslag; alle disse funna blei gjort i sikker kontekst i kokegroper. Det blei tatt inn til sammen 18 kullprøver. Av disse er 10 kullprøver blitt vedartsbestemt av Helge I. Høeg, og ni er datert ved Dateringslaboratoriet i Trondheim. Dateringene viser at kokegropfeltet har hatt lang brukstid; mellom ca 350 f.Kr. til ca 550 e.Kr. Funn av en pilspiss (C.54996/2) og avslag av flint på feltet kan tyde å at det har vært aktivitet (bosetting?) på stedet i slutten av yngre steinalder.

Orienteringsoppgave: Utgravingsområdets nordgrense ligger ca 200 m S for Hole kirke, V for en stor gravhaug som lokalt kalles Presthaugen (andre navn på samme gravhaug er Høyenhall, Ringhaugen og Potetkjellerhaugen). Denne har ID-nummer 29017 i Askeladden. Denne ligger V for den om lag N-S-gående Prestegårdsveien.

Kartreferanse/-KOORDINATER: M711/N50, 1815 II I *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 3 N: 233477 Ø: -27919

FornminneID: 88563

INNBRETNING/litteratur: Gaute Reitan, 22.07.2005, Rapport arkeologisk utgraving, boplassfunn, Hole prestegård (224/1), Hole k., Buskerud

Funnet av: Gaute Reitan, 2005

Referanselitteratur: Bøe, J.1931 Jernalderens keramikk i Norge. Bergens Museum Skrifter; 14.

C54996/1-10

Boplassfunn fra Eldre jernalder fra HOLE PRESTEGÅRD HOLE KIRKEGÅRD av HOLE PRESTEGÅRD (224 /1) HOLE K. BUSKERUD

1) **Kar** av keramikk *Gjenstandsdel*: Del av hank og skulder/buk *Antall fragmenter*: 1
Fint til mellomgrovt magra. Grålig innside, lys rødbrun utside, mørkegrå bruddflater. Under hanken er det innrissa skrå, parallelle, smale striper. Skåret passer sammen med et stort skår (C.54234/2) funnet i samme kokegrop under KHMs utgraving i 2005.

Mål: Bevart del av hanken er 3,4 cm bred og ca 1,9 cm høy. *Stl*: 5,3 cm. *Stb*: 4,4 cm. *Stt*: 1,3 cm.

Vekt: 27g

Datering: AD 400-540

Strukturnr: S55 Funnet ved opprensing av overflaten i kokegrop S55. Trekull av furu fra kokegropa er C14-datert til 1615±60 BP/AD 400-540 (T-17847).

2) **Pilspiss** av flint *Antall fragmenter*: 1

Hjerteforma pilspiss (innbuet basis) laget av avslag av gjennomskinnelig, lys brun flint. Tosidig flateretusj langs kantene. I tillegg er en fasett på den dorsale sida bearbeida med flateretusj. Pilspissen har en skade i spissen, men det er vanskelig å avgjøre om dette er en treffskade eller retusj.

Mål: *Stl*. er angitt fra enden på den ene agnoren til spissen. *Stl*: 2,3 cm. *Stb*: 1,3 cm. *Stt*: 0,3 cm.

Datering: Seinneolitikum, ca 2300-1700 f.Kr.

Funnet ved opprensing av kokegrop S17. Dette S-nummeret er Buskerud fylkeskommunes benevnelse fra registreringa, og tilsvarer trolig S33 i KHMs rapport fra utgravnga på stedet. Kokegropa blei ikke utgravd. Dateringer fra kokegropene på feltet strekker seg fra ca 350 f.Kr. til ca 550 e.Kr. Pilspissen har ikke tegn til å være varmepåvirka, og det er derfor sannsynlig at pilspissen har havna i toppen av fyllmassene ved en tilfeldighet. Funnet av pilspissen og tre flintavslag på feltet peker mot at det har vært bosetting på stedet i (sein-)neolittisk tid.

3) **Avslag** av flint *Antall fragmenter*: 1

Avslag med hengslet distalende. Nærmest som en mislykka makroflekk. Grå, fin flint.

Mål: *Stl*: 4,1 cm. *Stb*: 3,4 cm. *Stt*: 0,6 cm.

Datering: Steinalder

Strukturnr: S6 Funnet på overflaten i framrenska felt ca 1 m sør for kokegrop som av Buskerud fylkeskommune blei kalt S32, som trolig tilsvarer S56 i KHMs utgravingsrapport. Se C.54996/5 og C.54234/11; andre funn fra samme kokegrop.

4) **Avslag** av flint *Antall fragmenter*: 1

Mulig plattformreparasjon.

Mål: *Stl*: 3,2 cm. *Stb*: 0,8 cm. *Stt*: 0,7 cm.

Datering: Steinalder

Løsfunn

5) **Leirklining** av leirklining *Antall fragmenter*: 6

Den har på den ene sida ei flate, (ca 2,2x1,7 cm) som er glatt og jevn. Ellers er det bruddflate på alle sider. Den nevnte flata er lysebrun, mens bruddflatene varierer i farge mellom oransje til mørkegrå.

Vekt: 12 g

Datering: Eldre jernalder

Strukturnr: S56 Funnet ved opprensing av kokegrop S56, hvor det under KHMs utgraving blei funnet ei ubrent tann av storfe (C.54234/11) og et flintavslag (C.54996/3).

6) **Bein, ubrente** av dyretann

Tenner og deler av kjeve(?) av stort pattedyr, trolig hest eller storfe. Sendt til analyse hos A.K.

Hufthammer ved Zoologisk institutt, Universitetet i Bergen.

Vekt: 21,6 g

Datering: BC 60-AD 75

Strukturnr: S34 Funnet i fyllmasser i kokegrop S34. I den samme kokegropa blei det under KHM's utgraving funnet et beslag av jern med bronsebelegg (seletøy?, se C.54234/1). Trekull av bjørk fra kokegropa er datert til BC 60-AD 75 (2015±70 BP, lab.nr. T-17843).

7) **Bein, ubrente** av dyretann

Tenner, tannrøtter og deler av kranium (kjeve?) av stort pattedyr, trolig hest eller storfe. Sendt til analyse hos A.K. Hufthammer ved Zoologisk inst., Universitetet i Bergen.

Vekt: 61 g

Datering: Eldre jernalder

Strukturnr: S56 Funnet i kokegrop S56.

8) **Bein, ubrente** av dyretann

U Brent tann av stort pattedyr, trolig hest eller storfe. Sendt til analyse hos A.K. Hufthammer v/ Zoologisk inst., Universitetet i Bergen.

Vekt: 13 g

Datering: Eldre jernalder

Strukturnr: S35 a eller b Funnet ved opprensning av kokegrop S35. Ved KHM's utgraving blei det i samme kokegrop (S35 A) funnet ubrente dyrebein fra ubestembart pattedyr (se C.54234/12).

9) **Bein, ubrente** av dyretann

Tenner, tannrøtter og deler av kranium (kjeve?) av stort pattedyr, trolig hest eller storfe. Sendt til analyse hos A.K. Hufthammer ved Zoologisk Inst., Universitetet i Bergen.

Vekt: 7 g

Datering: Eldre jernalder

Strukturnr: S1 Funnet ved opprensning i overflaten av kokegrop S1.

10) **Bein, ubrente** av dyretann

Små fragmenter av tannemalje, trolig fra dyr. Sendt til analyse hos A.K. Hufthammer ved Zoologisk Inst., Universitetet i Bergen.

Vekt: 0,2 g

Datering: Eldre jernalder

Strukturnr: S31 Funnet ved opprensning av overflate i kokegrop S31. Trekull av bjørk, selje og vier/osp fra denne kokegropa er C14-datert til BC 185-40 (2100±50 BP, lab.nr. T-17842).

Funnomstendighet: Arkeologisk registrering i forbindelse med en utvidelse av Hole kirkegård, gjennomførte Buskerud Fylkeskommune arkeologisk registrering i planområdet. Det er funn fra denne registreringa som omfattes av dette C-nummeret. Utgraving av kulturminnene blei foretatt av KHM Oldsaksamlingen i perioden 31.05-10.06.2005. Alle fragmenter av tenner og bein funnet under registreringa er sendt til analyse hos A.K. Hufthammer ved Zoologisk inst., Universitetet i Bergen. Funna fra KHM's utgraving foreligger under C.54234. Funna under C.54234 og C.54996 stammer fra et kokegropfelt med 58 sikre kokegroper og 13 usikre eller ikke definerbare nedgravinger. Dateringer (9 stk) fra feltet strekker seg fra ca 350 f.Kr. til ca 550 e.Kr. Funn av en seinneolittisk pilspiss og tre flintavslag på feltet antyder at det har foregått aktiviteter her også i slutten av neolitikum, muligens bosetting.

Orienteringsoppgave: Det registrerte området ligger ca 200 m S for Hole kirke, V for Prestegårdsveien, inntil en stor gravhaug. Denne gravhaugen har ID-nummer 29017 i Askeladden.

Kartreferanse/-KOORDINATER: M711/N50, 1815 II I *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 3 N: 233477 Ø: -27919

FornminneID: 88563

INNBRETNING/litteratur: Gaute Reitan, 05.01.2006, Rapport arkeologisk utgraving, boplassfunn, Hole prestegård (224/1), Hole k., Buskerud

Funnet av: Geir Noddeland Dyrnæs, 2002

Referanselitteratur: Bøe, J.1931 Jernalderens keramikk i Norge. Bergens Museum Skrifter; 14.